

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra práva

Bakalářská práce

Hospodářská ochranná označení potravin v České republice

Pospíšilová Kateřina

© 2014 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Katedra práva

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Pospíšilová Kateřina

Provoz a ekonomika

Název práce

Hospodářská ochranná označení potravin v ČR

Anglický název

Economic safeguard designation of food in Czech Republic (trademarks, designation of origin product and geographical indication)

Cíle práce

Primárním záměrem mé práce je analyzovat a zhodnotit problematiku ochrany průmyslového a jiného duševního vlastnictví na základě platné legislativy od roku 1993 až do současnosti, s důrazem na harmonizaci právních úprav po vstupu České republiky do Evropské unie. Dalším cílem práce je shrnout poznatky, které se daného tématu týkají. Rozebrat proces ratifikace českých Ochranných známek Evropského společenství. Dále pak zmapovat situaci českých výrobků s chráněným označením EU a provést komparaci s jinými členskými státy. Ukázat přínos ochranných označení jako důležitého prvku ochrany jednak spotřebitele, jednak i nabyvatele práv k ochranným známkám na nejznámějších českých známkách. Upozornit na problematiku ochrany českých výrobků na evropském trhu a poukázat na významné změny v právních pravidlech po vstupu České republiky do Evropského společenství. Uvést i aktuální známkoprávní spory. Na základě této práce by si pak měl čtenář udělat základní obrázek o tom, co ochranná označení jsou a k čemu slouží, jak je lze dělit, jaký mají význam a jakou funkci plní. Měl by být schopen identifikovat, co je ochranná známka, označení původu výrobku a co je zeměpisné označení, a tyto pojmy vzájemně nezaměňovat. Měla by mu poskytnout základní návod jejího zapsání do evidence ochranných známek. Zároveň by měl mít základní přehled o českých výrobcích s označením Evropské unie. Měl by se snaže orientovat v příslušné legislativě a poučit se s uvedených známkoprávních sporů.

Metodika

Pro seznámení, porozumění a získání stěžejních informací k příslušnému tématu byly použity literární zdroje níže uvedené, legislativní předpisy a odborné články publikované na internetu. První část práce obsahuje nejdůležitější pojmy, které se v dané problematice často vyskytují, a zároveň mají přispět ke snadnější orientaci v praktické části. V samotné praktické části by měl být parný osobní přínos autora k dané tématice, jeho postřehy a seznámení čtenáře s vlastní badatelskou činností. Vypracování této práce je založeno především na práci s příslušnou legislativou a informacemi, které bylo dále třeba analyzovat a vyhodnotit. Základem je interpretace výsledné analýzy a komparace předem získaných hodnot z aktuálně dostupných zdrojů na úřadu průmyslového vlastnictví. V případě analýzy známkoprávních sporů byla hlavním zdrojem příslušná judikatura.

Harmonogram zpracování

HARMONOGRAM:

1. Sběr dat, vyhotovení zadání práce do 30.06.2013
2. Vypracování teoretické části do 31.01.2014
3. Vypracování praktické části do 28.02.2014
4. Odevzdání práce do 31.03.2014 dle závazných pokynů PEF ČZU

Rozsah textové části

30 - 40 stran

Klíčová slova

duševní vlastnictví, patent, známka, původ, označení, ochrana, zápis, právo, smlouva

Doporučené zdroje informací

LEGISLATIVA:

občanský zákoník, zák. č. 89/2012 Sb.

Zákon č. 14/1993 Sb., o opatřeních na ochranu průmyslového vlastnictví

Zákon č. 221/2006 Sb., o vymáhání práv z průmyslového vlastnictví

Zákon č. 137/1995 Sb., o ochranných známkách, zrušený zákonem č. 441/2003 Sb. s účinky od 1.4.2004

Zákon č. 452/2001 Sb., o ochraně označení původu a zeměpisných označení

Vyhláška č. 97/2004 Sb., k provedení zákona o ochranných známkách

Jan Hák, Známkové právo v mezinárodních souvislostech, Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, Plzeň 2012, ISBN: 9788073803643

Jindřiška Munková, Ochranné známky, další práva na označení a hospodářská soutěž, Úřad průmyslového vlastnictví, Praha 2000, ISBN: 8085100959

Ladislav Jakl, Evropský systém ochrany průmyslového vlastnictví a jeho vliv na vývoj v České republice: vybrané otázky spojené s evropskou harmonizací a integrací, Úřad průmyslového vlastnictví, Praha 2003, ISBN: 8072820338

Roman Horáček, Zákon o ochranných známkách: Zákon o ochraně označení původu a zeměpisných označení ; Zákon o vymáhání práv z průmyslového vlastnictví : komentář, C.H. Beck / Beckovy texty zákonů s komentářem, Praha 2008, ISBN: 9788074000584

Ladislav Jakl ; Národní, mezinárodní a regionální systémy ochrany průmyslového vlastnictví ; VŠMV ; Praha 2006 ; ISBN: 8086855120

Ladislav Jakl ; Právní ochrana průmyslového a jiného duševního vlastnictví ; MUP ; Praha 2008 ; ISBN: 97880863855301

Ivan Brož ; Dali své jméno značce aneb S kůží na trh ; Moba ; Brno 2008 ; ISBN: 9788024330679

Vedoucí práce

Kadlecová Eva, JUDr.

Termín odevzdání

březen 2014

JUDr. Jana Borská

Vedoucí katedry

prof. Ing. Jan Hron, Dr.Sc., dr. h. c.

Děkan fakulty

V Praze dne 8.11.2013

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Hospodářská ochranná označení potravin v České republice" jsem vypracoval(a) samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autor(ka) uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil(a) autorská práva třetích osob.

V Praze dne 17.3.2014

Poděkování

Rád(a) bych touto cestou poděkoval(a) JUDr. Kadlecové, že mi uvedené téma umožnila zpracovat, za její odbornou pomoc při tvorbě této práce a za její věcné poznámky.

Také chci poděkovat mému otci JUDr. Pospíšilovi, jakožto bývalému pracovníkovi Úřadu průmyslového vlastnictví, za jeho rady a postřehy k danému tématu.

Hospodářská ochranná označení potravin v České republice

--

Economic safeguard designation of food in Czech Republic (trademarks, designation of origin product and geographical indication)

Souhrn

Bakalářská práce je zaměřena na oblast průmyslových práv, konkrétně na ochranné známky, chráněná zeměpisná označení a označení původu na potravinových výrobcích, které se v souvislosti se vstupem České republiky do Evropské unie staly ožehavým tématem. Zaměřila jsem se především na ochranu práv majitele vlastníci tato označení a poukázala jsem, co tato značení představují i pro veřejnost s přihlédnutím k Zákonu o ochraně spotřebitele. Práce může posloužit i jako základní návod pro zápis těchto označení do rejstříku Úřadu průmyslového vlastnictví. Zároveň poukazuje na problematické pasáže ve výkladu práva, kterými se důkladněji zabývá rozbor v praktické části práce. Jsou zde obsaženy základní pojmy dotýkající se známkoprávní ochrany, procedurálního řízení či případného námitkového procesu. Postupy a poznatky v teoretické části práce jsou aplikovány na konkrétním případě v praktické části práce.

Klíčová slova: duševní vlastnictví, patent, ochranná známka, původ, označení, ochrana, zápis, právo, smlouva, ochrana spotřebitele, potravin, Úřad průmyslového vlastnictví

Summary

This bachelor thesis is focused on the area of industrial property rights, more specifically food trademarks, their determination, geographical and origin indications. Main issues caused by different approach in legislation of both Czech Republic and European Union are also addressed. The author did concentrate on the protection of the rightful trademark owner and pointed out, what these labels represent to the general public with regard to the Consumer Protection Act. The work can serve as a basic guideline for the registration of similar trademark in the register of the Industrial Property Office. The aim of the practical part of thesis is to point out the practical problems with interpretation and practice of the law. Basic concepts touching trademark protection, procedural control and possible opposition process are also included. The procedures and findings of the theoretical part are applied to the specific cases in the practical part.

Keywords: intellectual property, patent, trademark, origin, designation, protection, registration, contract, consumer protection, foodstuff, office of industrial property

OBSAH:

1 Úvod	8
2 Cíl práce a metodika	9
3 Teoretická východiska	11
3.1 Ochranné známky výrobků a potravin	11
3.1.1 Pojem ochranná známka	11
3.1.2 Význam a funkce ochranných známek	17
3.1.3 Náležitosti ochranné známky	19
3.2 Označení původu výrobku a zeměpisná označení potravin	28
3.2.1 Řízení o zápisu CHOP a CHZO	30
3.2.2 Práva ze zapsaného CHOP a CHZO	31
3.3 Zákon o ochraně spotřebitele	33
3.3.1 Povinnosti při prodeji potravinových výrobků	34
3.4 Značky kvality potravin	39
3.4.1 Klasa	39
3.4.2 Regionální potravina	41
4. Praktická část	43
4.1 Niva jako potravinový výrobek i hospodářské ochranné označení	44
4.1.1 Niva jako ochranná známka i chráněné zeměpisné označení	44
4.2 Analýza chráněných označení původu a chráněných zeměpisných označení českých potravinových výrobků v rámci Evropské unie	64
4.2.1 Význam, legislativa a rozsah ochrany CHOP a CHZO v rámci Evropské unie	65
4.2.2 Počet evidovaných zeměpisných označení dle jednotlivých členských států EU	66
4.2.3 Počet CHZO a CHOP v České republice	69
5 Závěr	71
6 Seznam použitých zdrojů	74
7 Přílohy	I

Seznam obrázků:

OBR. 2 PŘÍKLAD SLOVNĚ GRAFICKÉHO OZNAČENÍ, ZDROJ: WWW.PILSNER-URQUELL.CZ	12
OBR. 1 PŘÍKLAD SLOVNÍHO OZNAČENÍ – KOFOLA A.S., ZDROJ: WWW.FIRMA.KOFOLA.CZ.....	12
OBR. 4 PŘÍKLAD OCHRANNÉ ZNÁMKY TVOŘENÉ POUZE TŘEMI PÍSMENY – VÝROBCE KANCELÁŘSKÝCH ZAŘÍZENÍ, ZDROJ:WWW.IBM.COM	13
OBR. 3 PŘÍKLAD OCHRANNÉ ZNÁMKY TVOŘENÉ POUZE ČÍSLICEMI – ZNAČKA PARFÉMŮ. ZDROJ: WWW.4177.COM/INDEX.PHP/DE	13
OBR. 6 PŘÍKLAD FANTAZIJNÍHO OZNAČENÍ 2 – LACOSTE, ZDROJ: WWW.LACOSTE.COM.....	13
OBR. 5 PŘÍKLAD FANTAZIJNÍHO OZNAČENÍ – KODAK, ZDROJ: WWW.KODAK.CZ.....	13
OBR. 8 PŘÍKLAD PROSTOROVÉHO OZNAČENÍ – LÁHEV MATTONI, ZDROJ:WWW.MATTOONI.CZ.....	14
OBR. 7 PŘÍKLAD PROSTOROVÉHO OZNAČENÍ – ČOKOLÁDOVÁ TYČINKA TOBLERONE, ZDROJ: WWW.TOBLERONE.COM	14
OBR. 9 LOGO ZNAČKY KLASA, ZDROJ:WWW.EKLASA.CZ.....	39
OBR. 10 LOGO ZNAČKY REGIONÁLNÍ POTRAVINA, ZDROJ: WWW.EAGRI.CZ	41
OBR. 11 REPRODUKCE OCHRANNÉ ZNÁMKY GRAFICKÉ – ŠTRAMBERSKÉ UŠI, ZDROJ: DATABÁZE ÚŘADU PRŮMYSLOVÉHO VLASTNICTVÍ	43
OBR. 13 KOMBINOVANÁ BAREVNÁ OCHRANNÁ ZNÁMKA SPOLEČNOSTI NIVA S.R.O., ZDROJ: WEBOVÉ STRÁNKY SPOLEČNOSTI.....	47
OBR. 12 OZNAČENÍ NIVA S.R.O., ZDROJ: WEBOVÉ STRÁNKY SPOLEČNOSTI.....	47
OBR. 14 SLOVNÍ OCHRANNÁ ZNÁMKA SPOLEČNOSTI MADETA A.S. – CÍSAŘSKÁ NIVA, ZDROJ: VÝROBCE	52
OBR. 15 KOMBINOVANÁ OCHRANNÁ ZNÁMKA BAREVNÁ – PŘEDMĚT ROZKLADU, ZDROJ: WWW.OZ.KURZY.CZ.....	54

Seznam tabulek a grafů:

TAB. 1 VÝPIS REJSTŘÍKU OCHRANNÝCH ZNÁMEK NIVA, VLASTNÍ TVORBA, ZPRACOVÁNO NA ZÁKLADĚ ÚDAJŮ UVEDENÝCH V DATABÁZI ÚŘADU PRŮMYSLOVÉHO VLASTNICTVÍ.....	48
TAB. 2 KATEGORIE REGISTROVANÝCH DRUHŮ POTRAVIN DLE SMĚRNICE EU, VLASTNÍ TVORBA NA ZÁKLADĚ PŘÍLOHY NAŘÍZENÍ KOMISE (ES) Č. 148/2007.....	64
TAB. 3 POČET CHZO + CHOP CELKEM, ZDROJ: VLASTNÍ TVORBA NA ZÁKLADĚ ÚDAJŮ DOSTUPNÝCH K 17.2.2014 V DATABÁZI EVROPSKÉ KOMISE	67
GRAF 1 POČET CHZO A CHOP CELKEM VE STÁTECH EU (28 ČLENSKÝCH STÁTŮ), ZDROJ: VLASTNÍ TVORBA.....	68
GRAF 2 PODÍL REGISTROVANÝCH ČESKÝCH CHOP A CHZO V REJSTŘÍKU EU, ZDROJ: VLASTNÍ TVORBA	69
GRAF 3 POČET CHZO ČESKÉ REPUBLIKY DLE JEDNOTLIVÝCH TŘÍD, ZDROJ: VLASTNÍ TVORBA	70

1 Úvod

O bakalářskou práci na katedře práva na dané téma jsem se rozhodla ucházet zcela záměrně, neboť k právnímu oboru má naše rodina velmi úzký vztah. Na základě tématu otcovi rigorózní práce o ochranných známkách na právnických studiích mi byl dán podnět zajímat se hlouběji o danou problematiku. Napomohl k tomu i fakt, že v minulosti působil jako pracovník na Úřadu průmyslového vlastnictví, a snažil se mi některé informace a postřehy předat. K zajímavosti tématu této bakalářské práce přispívá i skutečnost, že se s hospodářskými ochrannými označeními potravin setkává každý spotřebitel při svém nákupu, v reklamách, v novinách nebo na internetu, vnímá je většinou jen jako značku na etiketě potraviny, ale už méně si uvědomuje, že tomu předchází určitý proces a že musí být dodržována kritéria dána zákony, předpisy či vyhláškami. Málokdo také ví, že Česká republika se vyznačuje dlouholetou tradicí v ochraně označování výrobků.

V dnešní době konzumní společnosti je trend kupovat výrobky hlavně na základě pověsti určité značky a pomíjí se jiná označení, která nemají takový zvuk a popularitu. Na druhou stranu rostou nároky spotřebitelů na kvalitu potravinových výrobků, na jejich výlučnost, dodržování původních hodnot a jejich specifické vlastnosti. Aby měl spotřebitel možnost výrobek splňující tato kritéria rozpoznat, slouží mu k tomu informace na obalu potravin a konkrétní hospodářské označení (ochranná známka – značka, chráněné označení původu či chráněné zeměpisné označení), které zároveň slouží jako prostředek pro identifikaci klamavého potravinového výrobku. Vzhledem k velkému množství označení kvality, původu a vzhledem k dalším ochranným prvkům dochází často k jejich záměně a nakupující mnohdy neví, co konkrétní značka znamená a jakou ochranu představuje. Sjednotit si získané poznatky v této oblasti je jedním z cílů této práce.

Zároveň tato ochranná označení nabízejí i velký manipulační prostor pro jejich majitele, neboť představují důležitý prostředek v boji s konkurenčními výrobky. Vlastní-li společnost chráněné hospodářské označení, napomáhají její dobré pověsti a může jimi významně zvýšit hodnotu svých nehmotných statků. Důležitým

prvkem jsou práva vyplývající z ochranných známek, chráněných označení původu či chráněných zeměpisných označení, neboť poskytují ochranu před parazitováním na dobrém jménu společnosti a zamezují neoprávněnému nakládání s nimi. Aby majitel ochranných značek věděl, jaké konkrétní záruky mu dané hospodářské ochranné označení poskytuje, je nutné se hlouběji seznámit se zněním příslušných zákonů, jakými jsou například: Zákon číslo 441/2003 Sb., o ochranných známkách, Zákon číslo 452/2001 Sb., ochraně označení původu a zeměpisných označení a o změně zákona o ochraně spotřebitele či Zákon číslo 221/2006 Sb., o vymáhání práv z průmyslového vlastnictví. Právě tato legislativa je použita jako hlavní zdroj bakalářské práce. Největší změnou prošla tato oblast práva po vstupu České republiky do Evropské unie, kdy byl Zákon číslo 137/1995 Sb. nahrazen Zákonem číslo 441/2003 Sb., v souladu s procesem harmonizace českých práv s evropskými.

2 Cíl práce a metodika

Cíl práce:

Primárním záměrem této práce je analyzovat a zhodnotit problematiku ochrany průmyslového a jiného duševního vlastnictví na základě platné legislativy s důrazem na harmonizaci právních norem. Pozornost je soustředěna na téma ochranných známek, zeměpisných chráněných označení a označení původu na potravinových výrobcích po vstupu České republiky do Evropské unie. Je zde rozebrán proces ratifikace hospodářských ochranných označení národní i mezinárodní cestou. Autor práce si též klade za cíl ukázat přínos ochranných označení na potravinách, jakožto důležitého prvku ochrany spotřebitele i nabyvatele práv k ochranným známkám, a uvést na konkrétních příkladech. Zmapovat situaci českých výrobků s chráněným označením Evropské unie a provést komparaci s ostatními členskými státy. Upozornit na problematiku ochrany českých potravinových výrobků na evropském trhu a poukázat na platnou právní úpravu České republiky i Evropské unie. Poznatky získané v teoretické části využít a zhodnotit v praktické části na konkrétním známkoprávním sporu.

Práce by mu měla poskytnout čtenáři základní návod zápisu do evidence Úřadu průmyslového vlastnictví, který měl být schopen aplikovat v praxi. Tato práce by měla ulehčit orientaci v příslušné legislativě. Dále by měl získat základní přehled o českých potravinových výrobcích disponujícími ochrannými značeními Evropské unie.

Metodika:

Pro seznámení a porozumění stěžejním informacím k dané problematice budou sloužit literární zdroje uvedené v příslušném rejstříku, legislativní předpisy a odborné články publikované na internetu a v tiskovinách. První část práce bude obsahovat klíčové pojmy, které je nutné čtenáři přiblížit, neboť se v dané problematice často vyskytují, a zároveň se díky nim má možnost snadněji orientovat v praktické části práce. V praktické části práce by měl být patrný osobní přínos autora podložený jeho osobním zaujetím, a postřehy, které seznamují čtenáře s vlastní badatelskou činností.

Vypracování této práce bude založeno především na práci s příslušnou legislativou a informacemi, které bude dále třeba analyzovat a vyhodnotit. Základem bude interpretace a zhodnocení nastudovaných materiálů a komparace předem získaných hodnot z aktuálně dostupných zdrojů na Úřadu průmyslového vlastnictví. V případě analýzy známkoprávního sporu bude hlavním zdrojem příslušná judikatura a odůvodnění činných orgánů.

3 Teoretická východiska

3.1 Ochranné známky výrobků a potravin

Člověk se během svého života již od útlého věku setkává při nákupech v obchodní síti s celou řadou různých potravinových značek, díky kterým je schopen od sebe odlišit více či méně podobné produkty, pocházejí od různých výrobců. Právě díky těmto označením je spotřebitel **schopen identifikovat** svůj oblíbený výrobek od konkurenčních. Zároveň mu toto označení poskytuje jakousi **záruku jakosti zboží**, která se od daného producenta dá očekávat. Zaujme-li zákazníka určitý produkt, dá se předpokládat, že si ho oblíbí a že se k němu bude nadále vracet. Je proto důležité, aby měl zákazník možnost lehce tento výrobek mezi ostatními rozpoznat, a právě tomu napomáhá **institut ochranné známky** na potravinových výrobcích. Legislativní předpisy tohoto zákona se vztahují na všechny výrobky či služby, tudíž postihují v celém svém obsahu i problematiku ochranných známek potravin.

3.1.1 Pojem ochranná známka

Tento soubor právních norem poskytuje majiteli záruku v podobě zákonné ochrany takového označení. „Ochranná známka se tedy odlišuje od ostatních značek tím, že je chráněna samostatným zákonem a k označení, které je zapsáno v rejstříku ochranných známek, vznikají jejímu vlastníkovu **absolutní práva**.“¹ V českém právním řádu je upravena Zákonem o ochranných známkách č. 441/2003 Sb., ze dne 3. prosince 2003. Pakliže známka není chráněna zákonem o ochranných známkách, neznamená to ale, že by se na ní nevztahovala žádná **právní ochrana**. Byla by chráněna obecně platnými zákony České republiky, jakými jsou např. Občanský zákoník, Zákony o obchodních korporacích, Zákony z oboru ochrany průmyslových práv, případně Trestním zákoníkem.

¹ (Ing. Jan Jurečka, 2006), str. 7

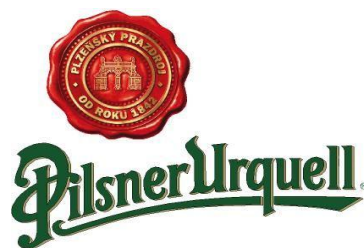
3.1.1.1 Pozitivní vymezení

§1 zákona č. 441/2003 Sb. nám říká, že „ochrannou známkou může být za podmínek stanovených tímto zákonem jakékoliv označení schopné **grafického znázornění**, zejména slova, včetně osobních jmen, barvy, kresby, písmena, číslice, tvar výrobku nebo jeho obal, pokud je toto označení způsobilé odlišit výrobky nebo služby jedné osoby od výrobků nebo služeb jiné osoby.“ Hlavní podmínkou je dle platného znění tohoto zákona **rozlišovací způsobilost** (distinktivita) a schopnost provázanosti k určitým výrobkům či službám, k jejichž rozlišení má sloužit. V případě, že se označení nevztahuje ke konkrétnímu výrobku, nelze jej chápat jako ochrannou známku.

Nejužívanějším druhem ochranné známky je **slovní označení**. Jsou to převážně fantazijně vytvořená slova, jména, příjmení, obchodní názvy aj. V zásadě lze rozlišit dva typy zpodobnění, a to klasickým písmem, nebo ozdobným písmem, v tomto případě se ale jedná již o kombinované označení s grafickou úpravou. Rozdíl můžeme vidět na obrázcích níže.

The image shows the word "kofola" in a stylized, bold, brown font with a yellow outline and a registered trademark symbol (®) to the upper right.

obr. 1 příklad slovního označení – Kofola a.s., zdroj: www.firma.kofola.cz

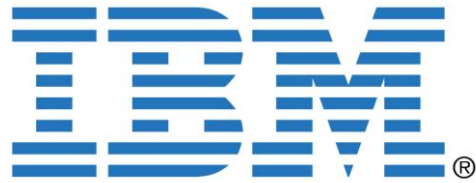
The image shows a red circular seal with a building illustration and the text "PILSENSKÝ PRÁZDOK" and "OD ROKU 1873". Below the seal, the word "Pilsner" is written in a green, ornate, gothic-style font, and "Urquell" is written in a green, cursive font.

obr. 2 příklad slovně grafického označení, zdroj: www.pilsner-urquell.cz

Méně obvyklá jsou taková označení, která si vystačí s jedním či dvěma písmeny nebo číslicemi. Světová zkušenost však dokazuje, že i tato registrovaná označení mají schopnost odlišit se od ostatních výrobců. Nejlepším příkladem, jak vyvrátit názor, že tato označení nejsou zápisu schopná, je mezinárodně registrovaná ochranná známka parfémů „4711“, ochranné označení „IBM“ pro kancelářské zařízení nebo jedna nejznámějších písmen vytvořená známka „GM“ pro motorová vozidla.

obr. 4 příklad ochranné známky tvořené pouze číslicemi – značka parfémů. zdroj: www.4177.com/index.php/de

obr. 3 příklad ochranné známky tvořené pouze třemi písmeny – výrobce kancelářských zařízení, zdroj: www.ibm.com

Další skupinu tvoří označení, která dávají prostor představivosti a kreativité výrobců. Řadí se sem různá smyšlená slovní označení, náčrty, obrázky, symboly aj. Výhodou **fantazijních označení** je snadná zapamatovatelnost a **adaptace**, mají velmi dobrou rozlišovací schopnost a je zde velká pravděpodobnost zákonem stanoveného požadavku **způsobilosti k zápisu** do rejstříku ochranných známek. Podmínkou, aby známka mohla být brána, jako fantazijní je, aby slovo bylo bez jakéhokoliv jazykového významu a nikterak nesouviselo s pojmenováním (zejména druhovým) výrobku či služby. Dobrým zástupcem této kategorie je označení KODAK, které bývá často označováno za jednu z nejhodnotnějších ochranných známek této kategorie.

obr. 5 příklad fantazijního označení – KODAK, zdroj: www.kodak.cz

obr. 6 příklad fantazijního označení 2 – LACOSTE, zdroj: www.lacoste.com

Jakékoliv barevné vyobrazení černobílého provedení ochranné známky se označuje pojmem barevné označení. V praxi nejčastěji dochází k souběžnému registračnímu zápisu jak černobílého, tak barevného provedení, to z toho důvodu, aby se předešlo jejich případnému zneužití. Černobílé provedení samo o sobě má schopnost chránit pouze jeho grafické ztvárnění, aniž by byla jeho barva blíže

specifikována. Proto je možné následně tuto známku užívat v jakémkoliv barevném provedení. Přihlašovatel si tak dvojnásobně zajišťuje ochranu proti případnému zneužití pouhým barevným doplněním jeho známky. Tato ochrana se vztahuje i na předměty, které jsou po celém povrchu pokryté barvou (viz například láhev značky Mattoni na obrázku níže). Důraz je kladen i na přesné dodržení daného odstínu barvy, barva by měla být jasně specifikována konkrétním odstínem, nelze zaregistrovat základní barvy (žlutá, modrá, červená atd.).

Posledním ztvárněním ochranné známky, se kterým se lze v obchodě běžně setkat, jsou trojrozměrné výrobky, v terminologii ochranných známek známé jako **prostorová ochranná označení**. Příkladem může být specifický tvar láhve značky Mattoni nebo čokoládová tyčinka švýcarské firmy Toblerone. Jestliže přihlašovatel žádá zápis známky tohoto druhu, je povinen spolu s jím navrhovaným prostorovým provedením přiložit jeho plošné vyobrazení. Může jím být náčrt nebo reprodukce způsobilý obrázek. Zákon v této souvislosti upozorňuje na skutečnost, že: „nemůže být ochrannou známkou označení tvořené výlučně tvarem, který vyplývá z povahy samotného výrobku nebo který je nezbytný pro dosažení technického výsledku anebo který dává výrobku podstatnou užitnou hodnotu.“² Obrázky na této stránce jsou jasným důkazem, že tuto náležitost splňují.

obr. 8 příklad prostorového označení – láhev Mattoni, zdroj: www.mattoni.cz

obr. 7 příklad prostorového označení – čokoládová tyčinka Toblerone, zdroj: www.toblerone.com

² dle paragrafu 4 odstavce e Zákona č. 441/2003 Sb., o ochranných známkách

V praxi se lze často setkat s kombinacemi výše uvedeného (logotypy). Na stejný výrobek se tak může vztahovat hned několik ochranných známek (např. slovní v různých jazycích, obrazové, kombinované v různých jazycích, apod.).

3.1.1.2 Negativní vymezení

Existují případy, kdy některá označení rámcově splňují definici ochranných známek, přesto ale **nejsou způsobilá zápisu** do rejstříku Úřadu průmyslového vlastnictví. Proč? V první řadě musí Úřad zvážit, zda označení ucházející se o zápis může být graficky znázornitelné, a zda má tzv. **rozdlišovací způsobilost**, která je pro zápis známky do registru klíčová.

Mezi ochranné známky, které nejsou způsobilé zápisu do rejstříku, patří dle výňatku z paragrafu 4 písmena a až m Zákona č. 441/2003 Sb. například:

- ❖ dle písmena c) značky, které určují druh („dorty“ pro cukrářské výrobky, dále pak například „hrubá mouka“, „stolní olej“...). Výjimku tvoří názvy, které nemají střet zájmu, tj. označují výrobek, který nesouvisí s jeho názvem. Nejčastějším příkladem, který se v této souvislosti udává, je označení „APPLE“, které nemá co dočinění s označením jablka nebo ovoce, ale jedná se o výrobce elektroniky, případně zeměpisné označení „MONT BLANC“ pro plnicí pera, které se na jmenované hoře samozřejmě nevyrábí. Dále nejsou zápisu způsobilé značky určující jakost (např. „super“, „extra“, „nejlepší“, „první“), množství (např. „Mini“, „Mikro“, „Mega“) nebo hodnotu výrobku či služeb.
- ❖ dle písmena d) dalšími neakceptovatelnými ochrannými známkami jsou značky, již obecně užívané, nebo označení vzniklá na základě právních předpisů (CZ, Made in, Czech made...) a značení, vzniklá na základě údajů o zeměpisném původu (Praha, Vltava, Bohemia).

- ❖ dle písmena f) označení, která jsou v rozporu s morálkou a veřejným pořádkem, které by porušovaly dobré mravy nebo by znevažovaly náboženské přesvědčení. Zakázány jsou například označení obsahující nacistický symbol jako svastika apod.
- ❖ dle písmen g) a h) označení pro vína či lihoviny, které jsou pojmenovány zeměpisným označením, které je v rozporu s jeho skutečným zeměpisným původem. A dále ta označení, která by mohla mít matoucí charakter ve vztahu k povaze, jakosti nebo zemědělskému původu výrobku či služby. Jedná se o známky, jejichž název by byl pro zákazníky zavádějící. Pro příklad, úřad by neudělil platnou registraci výrobku pro kombinovanou ochrannou známkou margarín, na jejímž obalu by byla vyobrazena kráva, neboť by mohlo dojít ze strany spotřebitele k záměně výrobků másla za margarín a výrobek by mohl v zákazníkovi vyvolat asociaci s máslem. Rum například musí být pálenka vyrobená z třtinového cukru.
- ❖ dle písmen i) a j) příslušného zákona: státní symboly (vlajky, erby, odznaky...), oficiální značení, emblémy mezinárodních organizací. Otázku užívání státních symbolů České republiky upravuje zákon č. 3/1993 Sb., o státních symbolech České republiky a zákon č. 35/2001 Sb., o užívání státních symbolů České republiky. Zakázáno je i například neautorizované používání symbolu Červeného kříže – zákon č. 126/1992 Sb., o ochraně znaku a názvu Červeného kříže.

Zvláštní pozornost si v této souvislosti zaslouží kategorie **klamavých označení**, kde často dochází ke **konfliktům s výkladem práva**. Jak bylo již výše uvedeno, klamavým označením se rozumí takové, které může svým původem, vyhotovením či vlastnostmi **uvést spotřebitele v omyl** nebo ho jakýmkoliv způsobem zmást. Není tedy přípustné, aby například výrobek „Swiss Chocolate“, nehledě na jeho obecnost a přílišnou popisnost, byl registrován v případě, kdy se v oblasti Švýcarska nevyrábí a s místem původu žádným způsobem nespojuje. V tomto případě by se nemohl na obalu výrobku objevit ani motiv švýcarských hor. **Výklad tohoto předpisu však**

vychází z průměrných geografických znalostí spotřebitelské veřejnosti, příkladem může být označení „Aura“ a „Kordon“, tato města v Německu či Ruské federaci téměř neexistují, ale i přes tuto skutečnost byly tyto známky registrovány.

Jestliže by známka mohla být snadno zaměnitelná s některou již dříve registrovanou známkou, dostává se do konfliktu s předchozími známkovými právy, které mají přednost. Dojde-li přece jen k tomu, že by známka byla velmi podobná známce již registrované, může **nabyvatel ochranných práv** dříve zapsané známky podat návrh na výmaz mladší známky z rejstříku. Předpokladem pro úspěch tohoto návrhu je, že obě známky chrání výrobky nebo služby téhož druhu.

3.1.2 Význam a funkce ochranných známek

Jak již bylo v úvodu řečeno, jednou z primárních funkcí ochranných známek je možnost odlišit produkt daného výrobce od stejných či podobných výrobků konkurenční společnosti. Zároveň poskytují spotřebiteli **záruku**, že se díky nim bude lépe orientovat na trhu. Jedním ze základních předpokladů pro dosažení úspěchu u spotřebitelů je zejména důraz na důsledné **dodržování původních hodnot** daného výrobku, dále pak stálost a neměnnost značky, věrohodná propagace a její výrazné odlišení od konkurence. Je potřeba dbát na zajištění náležitě reklamy a zvyšovat význam značky, neboť uplatnit se s nevýraznou ochrannou známkou je stále obtížnější. Značka jako taková není jen lákadlem pro spotřebitele, ale současně také pro investory. Na straně druhé přináší velké množství výhod i pro jejího držitele.

Ochranná známka je účinným **marketingovým prostředkem**. Jak uvádí informační portál o ochranných známkách, „napomáhá k ochraně investic do reklamy a propagace značkových výrobků. **Zbavuje zboží anonymity** a odkazuje na jeho původ.“³ Upozorňuje na významné postavení jejího majitele a je prostředkem v konkurenčním boji jednotlivých firem. „Stává se významným nástrojem k získání a udržení soutěžní pozice vůči dalším soutěžitelům.“⁴ Právě díky ochrannému označení si firmy budují dobré jméno, image a pověst u klientů. Spotřebitelé si tak

³ (DANĚK & PARTNERS, 2011), [Online]

⁴ tamtéž

utváří k určitým ochranným známkám citový vztah. Svým způsobem klientům garantuje kvalitu, tradici a hledané vlastnosti dotyčného potravinového výrobku.

Nelze opomenout, že již samotný výběr názvu je rozhodující, má značný vliv na celkovou pověst a vžitelnost ochranné známky. Vhodným označením je snadno zapamatovatelné, krátké, pro cizí jazyk dobře vyslovitelné, originální jméno. Je však třeba zdůraznit, že při výběru označení je třeba velmi pečlivě zvažovat i otázku toho, kam budou produkty exportovány, s ohledem na jazykové zvláštnosti jednotlivých regionů. Příkladem budiž ochranná známka výrobce automobilových bezpečnostních pásů MORAVAN, která našemu uchu zní neutrálně, ve frankofonních zemích má však silně pejorativní význam – vyslovuje se jako „mort avant“, tedy smrt předem.

Právě díky možnosti prezentovat firmu prostřednictvím ochranné známky se lze lépe etablovat na zahraničním trhu. Renomé, které jde ruku v ruce s ochrannou známkou, má za následek i vyšší cenu potravinových výrobků. Značný vliv na propagaci dané značky potravin mají média, ať už jde o televizi, tisk či rozhlas, v této souvislosti nelze opomenout stále populárnější prezentaci výrobků skrze nová média (internet, sociální sítě atd.), které sklízí ovoce hlavně u mladší generace.

Další významnou funkcí je **ochrana před parazitováním** na dobré pověsti majitele známky. Registrací vzniká **známkoprávní ochrana**, která zabraňuje jiným konkurentům, aby použili dané označení pro prezentaci svých potravinových výrobků. Ochranná známka zhodnocuje zboží dané firmy, má nezanedbatelný hospodářský význam a zvyšuje hodnotu nehmotných statků. Zároveň vylučuje další registraci jiného subjektu, který by si chtěl danou známku zapsat pro sebe. Tato funkce se snaží jednak zamezit nekalé soutěži, jednak posilovat právní jistotu majitelů. Pouze nabyvatel práv k ochranné známce je oprávněn označovat produkty daným označením.

V neposlední řadě mají ochranné známky povzbuzující efekt ve smyslu zvyšování motivace majitele. Čím větší je schopnost majitele komplexně využívat funkce ochranné známky, tím se její hodnota zvyšuje a odráží se v cenové úrovni jeho celkové produkce. **Hodnota** těchto **nehmotných statků** tvoří významnou část

celého firemního jmění. Pro určení hodnoty nejsou definována jednoznačná kritéria, ale značný vliv na ní má délka jejího užívání, rozsah, kvalita a konkurenceschopnost chráněného výrobku.

Na základě výše uvedeného lze funkce ochranných známek shrnout jako rozlišovací, propagační, ochranou a garanční, soutěžní a stimulační.

3.1.3 Náležitosti ochranné známky

Náležitostí, které vyplývají z aktuální právní úpravy, je celá řada, je však nutné zdůraznit, že již dříve citovaný zákon číslo 441/2003 Sb., není v této problematice ojedinělý. V souvislosti se vstupem České republiky do Evropské Unie k 1. 5. 2004 došlo k nutné **harmonizaci** tamějších práv s našimi zákony, na základě toho vznikl aktuální známkoprávní zákon a došlo k novele zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů, v platném znění, který nabyl účinnosti ke dni 1. 4. 2004, a jehož účelem bylo sblížení zákonů členských zemí o ochranných známkách. „Dalšími právními předpisy platnými v současnosti v oblasti práva k ochranným známkám jsou zákon č. 14/1993 Sb., o opatřeních na ochranu průmyslového vlastnictví, v platném znění a zákon č. 221/2006 Sb., o vymáhání práv z průmyslového vlastnictví a o změně zákonů na ochranu průmyslového vlastnictví, v platném znění, který je účinný od 26. 5. 2006 a který transponoval směrnici Evropského parlamentu a Rady č. 2004/48/ES o vymáhání práv duševního vlastnictví do českého právního řádu.“⁵ Nelze opomenout ani vyhlášku č. 97/2004 Sb., k provedení zákona o ochranných známkách, platnou taktéž ke dni 1. 4. 2004. Touto vyhláškou Úřad průmyslového vlastnictví stanovuje nároky, které je třeba by při známkoprávní ochraně dodržovat.

⁵ (epravo.cz, 1999-2014), [Online]

Právní ochrana na území České republiky se vztahuje dle §2⁶ na ochranné známky zapsané v těchto rejstřících:

- ❖ v rejstříku vedeném Úřadem průmyslového vlastnictví nebo
- ❖ v rejstříku vedeném Mezinárodním úřadem průmyslového vlastnictví (dle tzv. Madridské dohody) nebo
- ❖ co jsou zapsány u Úřadu pro harmonizaci na vnitřním trhu podle nařízení Rady ES⁷
- ❖ nebo jsou na území České republiky všeobecně známé (dle Pařížské úmluvy) „V případě sporu však musí vlastník prokázat, že známka získala všeobecnou známost v příslušném okruhu veřejnosti.“⁸

3.1.3.1 Práva z ochranné známky

Nabytá práva k ochranným známkám vyplývají z § 8 příslušného zákona⁹. Dle prvního odstavce tohoto paragrafu má pouze majitel ochranné známky **výlučné právo** na její použití na výrobcích, pro které byla ochrana stanovena. Zároveň mu vzniká oprávnění pro užívání **ochranného prvku R** (jde o zkratku slova „registered“) v kroužku, který se zpravidla umísťuje do pravého horního rohu za příslušným názvem ochranné značky, a symbolizuje známkoprávní ochranu. Nabytá práva k ochranné známce lze prokázat prostřednictvím **výpisu z rejstříku** ochranných známek, nebo osvědčením o jejím zápisu.

„Nestanoví-li tento zákon jinak (§ 10 a 11), nikdo nesmí v obchodním styku bez souhlasu vlastníka ochranné známky užívat.“¹⁰ Toto ustanovení se vztahuje k těm výrobkům či službám, kde by hrozila záměna s již registrovanou ochrannou známkou, kde by jejím užíváním došlo ke zneužití dobrého jména dané společnosti (**goodwill**) a obohacováním se na výrobku této značky, nebo prosté označení, které by se s danou známkou shodovalo.

⁶ Zákon č. 441/2003 Sb., o ochranných známkách

⁷ Rada ES = rada evropského společenství

⁸ (Ing. Jan Jurečka, 2006), str. 8

⁹ Zákon č. 441/2003 Sb., o ochranných známkách

¹⁰ §8 odstavec 2 Zákona č. 441/2003 Sb., o ochranných známkách

Odstavec třetí uvádí, co lze považovat za užívání ochranné známky v obchodním styku. Jde hlavně o „označení výrobku ochrannou známkou, nabídka výrobků, dovoz a vývoz výrobků a užívání v obchodních listinách pod označením ochranné známky.“¹¹

Dojde-li k **neoprávněnému nakládání** s výše uvedenými právy, existují zde zákonné prostředky, kterými se lze proti případnému zneužití bránit. Majitel má zákonem dané právo se obrátit na soud a domáhat se nápravy, ať už ve smyslu odstranění následků či zákazu porušování zákona. Dá-li soud vlastníkovu známky za pravdu, má poškozený možnost domáhat se **náhrady škody**, v některých případech i náhrady ušlého zisku či jiné peněžní satisfakce, aniž by tím byla dotčena jeho práva na náhradu škody nebo vydání bezdůvodného obohacení.

Chystá-li se konkurence uvést do oběhu výrobek či službu nápadně podobné té, kterou má majitel již zaregistrovanou jako ochrannou známkou, má možnost se obrátit na příslušný úřad, aby mu poskytl patřičné informace. Jde o „výrobky či služby, na jejichž dokladech či obalech je označení ochranné známky shodné nebo podobné s jeho ochrannou známkou (přičemž však rozhodnutí o tomto právu přísluší soudu).“¹²

Neposkytne-li vlastník ochranné známky souhlas s jejím užitím, nikdo nesmí ochrannou známkou v obchodním styku užívat, není-li to zákonem stanoveno. Zákaz vzniká **ex lege**¹³ již zápisem známky, nikoliv až poukázáním majitele na porušování jeho známkových práv. Zákon pamatuje i na situaci, kdy by mohlo dojít k záměně dvou podobných výrobků. V tomto případě označení nesmí třetí osoba užívat, „jestliže u relevantní části veřejnosti existuje pravděpodobnost vyvolání představy o souvislosti (asociace) mezi takovým označením s danou ochrannou známkou.“¹⁴

¹¹ (Ing. Jan Jurečka, 2006), str. 9

¹² tamtéž, str. 9

¹³ přímo ze zákona

¹⁴ (prof.ing. Ladislav Jakl, 2009), str. 80

3.1.3.2 Nakládání s právy vyplývajícími z jejího vlastnictví

Ochranná známka je předmětem duševního vlastnictví, jinak také řečeno, je nehmotným statkem podléhajícím vlastnickému právu. Majitel tak podle své libovůle může se známkou nakládat několika způsoby.

Zákon vlastníkovi umožňuje **převod** jeho ochranné známky na jinou fyzickou či právnickou osobu, jak v celém rozsahu registrační žádosti, tak pro její konkrétní část. Převodem se změní majitel ochranného označení a nový vlastník přebírá uzavřením smlouvy o převodu všechna jeho původní práva. Tento úkon však nabývá účinnosti vůči třetím osobám až zápisem do rejstříku ochranných známek vedeným Úřadem průmyslového vlastnictví. O převod může zažádat jednak původní majitel známky, jednak také sám nabyvatel. Převod ochranné známky může například nastat v součinnosti s převodem podniku na jiného vlastníka, při změně formy dané společnosti či při její fúzi s jinou společností. Zákon „umožňuje, aby práva k ochranné známce nezanikla v případě změn u podnikatelských subjektů, jako je jejich slučování, rozdělování, změn v důsledku privatizace či prodeje podniku apod. Upravuje tzv. **volný převod práva** bez nutnosti převádět se známkou i obchodní podstatu podniku.“¹⁵

Platné znění nového Zákona o obchodních korporacích umožňuje přechod ochranného označení na nového vlastníka při koupi firmy určitým subjektem. Dle doslovného znění zákona: „na kupujícího přecházejí všechna práva vyplývající z průmyslového nebo jiného duševního vlastnictví, jež se týkají podnikatelské činnosti prodávávaného podniku. Je-li pro nabytí nebo zachování těchto práv rozhodné uskutečňování určité podnikatelské činnosti, započítává se do této činnosti nabyvatele uskutečněné po prodeji podniku i činnost uskutečněná při provozu podniku před jeho prodejem.“ Přechod není výsadním právem pouze pro právnické subjekty, dochází k němu i u fyzických osob. Smrtí majitele ochranné známky vzniká nárok na její následné užívání u dědice ustanoveného zákonem nebo závětí, který má možnost se známkovými právy zákonným způsobem dále nakládat.

¹⁵ (prof.ing. Ladislav Jakl, 2009), str. 83

Udělí-li vlastník ochranné známky licenci třetí osobě, poskytuje jí tak souhlas k užívání jeho ochranné známky v souladu s podmínkami určenými touto smlouvou. Jedná se zejména o **rozsah využití a oblast působnosti** daného označení.

Licenční smlouva nabývá platnosti jejím uzavřením, stvrzeným podpisem obou zúčastněných stran. Vůči třetím osobám lze uplatňovat její práva až jejím zápisem do rejstříku Úřadu průmyslového vlastnictví, možnost podat žádost o zápis mají obě smluvní strany. Tato licence musí samozřejmě podle Zákona o obchodních korporacích splňovat určité náležitosti jako například, že její forma musí být písemná, že její poskytovatel má za úkol po dobu jejího trvání dbát na zachování známky (obnovovat ji) a zároveň nabyvatel nesmí poskytovat či přenechat výkon práva vyplývající z dané ochranné známky dalším osobám. Práva původního majitele jsou ale touto smlouvou rovněž chráněna. Dojde-li nabyvatelem licence k porušení práv z ochranné známky, má majitel možnost se svých práv zákonně domáhat.

3.1.3.3 Zápis ochranných známek

Přihlašovatelem (majitelem) ochranné známky se může stát fyzická nebo právnická osoba uskutečňující hospodářskou činnost v oblasti výrobků, jež jsou předmětem její žádosti. Ochranná opatření, která známka nese, se vztahuje pouze na činnost, k níž je tato osoba zmocněna (například na základě živnostenského listu). Samotným zápisem majitele do obchodního rejstříku nevzniká nutně nárok k tomu, aby se stal zároveň majitelem ochranné známky, k tomu slouží její samostatná registrace.

Neexistují-li zákonné překážky, dané označení se stává ochrannou známkou, a je zapsáno do rejstříku ochranných známek na Úřadu průmyslového vlastnictví. Na základě této registrace je jejímu majiteli vydáno osvědčení o jejím zápisu. Právní ochrana nabývá účinnosti dnem zápisu do rejstříku, od tohoto dne je žadatel chápán jako majitel ochranného označení. **Ochranná doba** činí 10let, přičemž po uplynutí stanovené doby má majitel nárok na obnovu jejího zápisu. Tento úkon je zpoplatněn na základě Zákona o správních poplatcích. Výše poplatku za obnovu zápisu činí u ochranné známky individuální 2 500Kč, u kolektivní ochranné známky 5 000Kč,

nezávisle na tom, jak velký je počet tříd zapsaných výrobků či služeb. Žádost o **obnovu známkových práv** lze podat i po uplynutí výše uvedené doby a to v dodatečné lhůtě nejvýše 6 měsíců od jejího vypršení. V takovém případě je žadatel penalizován a musí si připravit dvojnásobnou částku výše uvedeného poplatku.

3.1.3.3.1 Řízení o přihlášce

Počínaje dnem podání přihlášky ochranné známky Úřadu průmyslovému vlastnictví je zahájeno řízení o jejím přijetí. Důležité je zdůraznit, že přihláška se může vztahovat pouze k jedné konkrétní známce, v případě, že chce žadatel registrovat více ochranných známek, je nutností, aby každá tato známka měla vyplněný samostatný přihlašovací formulář.

Vyjma samotné žádosti o zápis ochranné známky do rejstříku musí žadatel uvést další náležitosti, která jsou součástí přihlášky a je nutné je přiložit. Součástí registračních materiálů musí být **seznam výrobků**, na kterých chce žadatel uplatňovat ochrannou známku. Musí být striktně definováno, na které výrobky se ochrana vztahuje, spolu se způsobem jejího vyobrazení. Je nutné uvést přesné znění přihlašované známky, případně její plošné vyobrazení a popis. Doporučuje se i přesné barevné vymezení, u barevného vyobrazení se současně doporučuje ochrana jejího černobílého provedení. Vše musí být stvrzeno žadatelovým podpisem.

Aby byla přihláška skutečně považována za podanou, je nutné maximálně ve lhůtě jednoho měsíce ode dne podání žádosti uhradit správní poplatek¹⁶ za její registraci. Nestane-li se tak ve výše stanovené době, přihláška k registraci propadá. Ze zákona není možné tuto lhůtu prodloužit ani její zmeškání nelze prominout.

Dle paragrafu 20 Zákona číslo 441/2003 Sb. „dnem podání přihlášky vzniká přihlašovatel **právo přednosti** před každým, kdo podá později přihlášku shodné nebo podobné ochranné známky pro shodné nebo podobné výrobky nebo služby.“

¹⁶ dle zákona 643/2004 Sb., o správních poplatcích – ochrannými známkami se zabývá položka 138, která uvádí: „registrace individuální ochranné známky do tří tříd výrobků nebo služeb 5 000Kč; kolektivní ochranné známky do tří tříd výrobků nebo služeb 10 000Kč; za každou třídu výrobků nebo služeb nad tři třídy 500Kč

Záštita nad výrobky či službami se vztahuje pouze k těm druhům, které jsou uvedené v přihlášce, pouze k nim lze uplatňovat právo přednosti. Stane-li se, že chce majitel známky provést dílčí změny v registraci nebo rozšíření její působnosti po podání přihlášky, nelze tak učinit, neboť změny v tento okamžik již nejsou přípustné. Musel by si zažádat o registraci novou.

3.1.3.3.2 Průzkum přihlášky

V další fázi řízení o schválení je přihláška podrobena Úřadem průmyslového vlastnictví tzv. rešerši, proveden je takzvaný **formální a věcný průzkum** podané žádosti o registraci.

V první řadě úřad prověřuje, zda je přihláška v souladu se všemi předpisy, které jsou zákonem stanovené a které jsou nutné pro její úspěšný zápis. Zjistí-li úřad nedostatky již v první fázi průzkumného řízení, vyzve přihlašovatele k jejich odstranění. Ten tak musí učinit nejméně do 15 dnů od doručení **připomínkového listu**. Pokud tak ve stanovené lhůtě 15 dnů žadatel neučiní, dojde k zamítnutí této přihlášky pro nesplnění úvodních podmínek zápisu.

Je-li úřadem ukončena první fáze přihláškového řízení a není-li zjištěno žádné pochybení či nedostatky, přihláška tak splňuje stanovená formální kritéria, a tudíž přechází do druhé etapy tzv. věcného průzkumu. V praxi se často stává, že oba průzkumy probíhají ve vzájemné součinnosti. „V rámci věcného průzkumu Úřad zkoumá splnění **absolutních podmínek zápisné způsobilosti**, tj. zda nejde o označení, které není způsobilé zápisu do rejstříku ochranných známek.“¹⁷ Shledá-li Úřad přihlašované označení dle §4 nebo §6 příslušného zákona¹⁸ zápisu nezpůsobilé, je povinen informovat o této skutečnosti přihlašovatele s příslušným **odůvodněním nezpůsobilosti** a dát mu prostor pro jeho argumentaci. Žadatel má možnost se k této námitce v zákonem stanovené lhůtě vyslovit. Nedojde-li k napadení **připomínkového řízení**, s kterým Úřad žadatele obeznámil, pak dochází k zavrnutí podané přihlášky. Dojde-li k situaci, kdy Úřad podá věcné námitky pouze k zápisu

¹⁷ (prof.ing. Ladislav Jakl, 2009),str. 73

¹⁸ Zákon č. 441/2003 Sb., o ochranných známkách

týkajících se dílčích výrobků či služeb, pak se žádost zamítne pouze v rozsahu, který je nevyhovující.

K zamítnutí žádosti o registraci ochranné známky dochází i v případě, kdy se zjistí, že označení vykazuje podobnost s již dříve registrovanou ochrannou známkou, například obsahuje její prvky, které by mohly vést k záměně s již známým produktem. Úřad přihlášku může schválit pouze v případě, je-li k dispozici písemný souhlas přihlašovatele nebo majitele starší ochranné známky.

Ať již dojde k zamítnutí nebo schválení registrace ochranného označení je nutné, aby Úřad veřejnost o této skutečnosti informoval ve svém **Věstníku**.

3.1.3.3.3 Připomínky a námitky k registraci

Po zveřejnění registrace ochranné známky ve Věstníku Úřadu průmyslového vlastnictví nastává tzv. připomínkové a námitkové řízení, kdy oprávněné osoby mohou předkládat námitky po dobu 3 měsíců. Tříměsíční lhůta běží od doby zveřejnění registrace ve Věstníku.

Kdokoliv má však možnost se v průběhu tohoto řízení o přihlášce vyjádřit a vznést připomínky proti zápisu. Úřad je při rozhodování o zápise povinen k podaným připomínkám přihlédnout a vyrozumět jejich podatele. Tato osoba se ale podáním připomínky nestává automaticky účastníkem řízení o přihlášce, nemá tak možnost se proti verdiktu Úřadu o připomínkách dovolat a podat **rozklad**.

Nedošlo-li již dříve k průzkumu problematických pasáží, proti kterým byly vzneseny námitky, orgán s novými skutečnostmi, které byly namítány, musí srozumět přihlašovatele a poskytuje mu prostor se k nim vyjádřit. V pravomocích úřadu je současně zprostředkovat dohodu mezi oběma stranami, tzn. mezi předkladatelem námitky a přihlašovatelem. Neuskuteční-li se takováto dohoda, rozhodne Úřad na základě obsahu spisu s přihlédnutím ke stanoviskům obou zainteresovaných stran. Shledá-li úřad námitky opodstatněné, přihláška je schválena pouze zčásti nebo je zamítnuta v plném rozsahu, v opačném případě zápis nabude platnosti. Proti tomuto rozhodnutí je možné podat dovolání ve formě rozkladu.

3.1.3.3.4 Úpravy a změny v přihlášce

Úpravy a změny lze v **přihláškovém řízení** provádět pouze výjimečně a to na základě §27 Zákona o ochranných známkách. Vyjma odstavců příslušného paragrafu nelze po podání přihlásit činit jakékoliv úpravy, zejména pak zasahovat do seznamu výrobků a služeb, jež se registrační řízení dotýká. Jakmile dojde k podání přihlášky, není možné požádat o rozšíření seznamu výrobků, na které se má právní ochrana vztahovat. Žadatel má současně právo vzít přihlášku kdykoliv zpět a řízení o přihlášce tímto úkonem zastavit. Pokud k této situaci skutečně dojde, nelze se domáhat již zaplaceného správního poplatku, ten ze zákona propadá ve prospěch Úřadu průmyslového vlastnictví.

3.1.3.4 Vzdání se, zrušení a neplatnost ochranné známky

Dle prvního odstavce §30 Zákona č.441/2003 Sb. „vlastník se může u Úřadu písemným prohlášením vzdát práv k ochranné známce v rozsahu všech výrobků či služeb, pro které byla zapsána, nebo některých z nich; účinky tohoto prohlášení nastávají dnem doručení prohlášení vlastníka ochranné známky Úřadu a nelze je vzít zpět. Úřad vyznačí vzdání se práv k ochranné známce v rejstříku a oznámí je ve Věstníku.“¹⁹

Dále může podnět k zahájení řízení o zrušení ochranné známky podat třetí osoba, a to na základě níže uvedených důvodů za předpokladu, že nastaly až po registraci známky do rejstříku Úřadu průmyslového vlastnictví.

Jednou z hlavních příčin, kdy dochází k zániku ochranné známky, je její nedostatečné využívání. V případě, že vlastník ochranné označení neuvádí trvale po dobu 5 let, dojde s největší pravděpodobností k jejímu výmazu z rejstříku.

Dále hrozí výmaz v případě, stane-li se z původního chráněného označení tzv. **označení „druhé“**. To znamená, že se známka „stala v důsledku činnosti nebo

¹⁹ citace přímo ze zákona

nečinnosti svého vlastníka označením, které je v obchodě obvyklé pro výrobek nebo službu, pro které je zapsána.²⁰

Dalším případem, který vede k rozhodnutí o výmazu z rejstříku ochranných známek, je **klamavý charakter potravinového výrobku** matoucí spotřebitelskou veřejnost, ať již k tomu poskytne majitel ochranné známky souhlas nebo se tak stane v důsledku jejího užívání. Nejčastěji se tak děje, je-li poskytnuta **licence** jiné osobě nebo při převodu ochranné známky na třetí osobu.

Za **neplatnou** je známka v první řadě prohlášena tehdy, nespĺňuje-li předpoklady stanované zákonem pro její zápis, tj. absolutní a relativní podmínky zápisné způsobilosti. Poté v situaci, kdy se ochranné známky vlastník vzdá nebo uplyne doba její platnosti. „To z toho důvodu, že prohlášení známky za neplatnou působí od samého počátku její platnosti (ex tunc), zatímco vzdání se nebo zánik ochranné známky působí až od rozhodné skutečnosti (ex nunc).“²¹ Stejně tak, jako v případě zrušení ochranné známky, může nastat situace, kdy je známka prohlášena za neplatnou jednak ve vztahu k dílčím výrobkům, jednak v celém rozsahu.

3.2 Označení původu výrobku a zeměpisná označení potravin²²

Pod pojmem označení původu výrobku se rozumí geografické označení příslušné oblasti, určitého místa, území či státu, které se používá k označení potravinových výrobků pocházejícího z této oblasti, jestliže jsou splněny podmínky jakosti nebo **charakteristické vlastnosti**, které jsou výlučně nebo převážně spjaty s tímto zeměpisným prostředím. Určující vliv mají, jak přírodní, tak lidské faktory, směrodatné je, aby výroba, zpracování a příprava tohoto potravinového výrobku probíhala v oblasti, kterou je výrobek označen.

²⁰ (prof.ing. Ladislav Jakl, 2009), str. 75

²¹ tamtéž, str. 76

²² dále také jako zkratka označení původu výrobku zkratkou CHOP, zeměpisná označení zkratkou CHZO (vyobrazení v příloze této práce)

Zeměpisné označení je název oblasti pro výrobky (včetně potravin) pocházející z této lokality, kterým lze přičíst určitou jakost, pověst nebo další vlastnosti, které jsou dány charakterem zeměpisné oblasti, z které potravinový výrobek pochází, a kde zároveň probíhá jeho výroba, zpracování a příprava.

Na první pohled mezi Chráněným zeměpisným označením a chráněným označením původu nelze spatřit viditelný rozdíl, ten spočívá zejména v síle vazby produktu na dané zeměpisné prostředí. U zeměpisných označení je dostačujícím kritériem, aby jedna z fází výroby probíhala v příslušné oblasti, přičemž musí být zachována podmínka, aby pověst produktu byla možná přičíst jeho zeměpisnému původu. Naopak od potravinových výrobků, ucházejících se o označení původu, se očekává velmi silná vazba na příslušné okolí.

Právní předpisy jsou upraveny Zákonem č. 452/2001 Sb., o ochraně označení původu a zeměpisných označení a o změně zákona o ochraně spotřebitele s účinností od 1. 4. 2002.

Stejně tak, jako tomu bylo u ochranných známek, i zde jsou případy, kdy některé výrobky nejsou zápisu schopné. Týká se to například označení, která ve spotřebiteli můžou vzbudit mylný dojem, že potravinový výrobek pochází z jiného území, než je jeho skutečné umístění, přestože je na výrobku uveden pravdivý údaj. Příkladem může být výrobek z vesnice Praha, který v zákazníkovi vyvolá dojem, že jde o zboží pocházející z našeho hlavního města. Rovněž jsou ze zápisu vyloučena označení, která nesou příliš obecný název druhu zboží či služby, i když rámcově splňují podmínku místa původu výrobku.

Dále nelze zaregistrovat označení totožná s již zapsanou ochrannou známkou, stejně tak jako nelze registrovat označení, které nesou název konkrétní rostlinné odrůdy. „U označení původu pro vína lze zapsat více shodných označení původu nebo zeměpisných označení, pokud způsob jejich užívání není způsobilý vyvolat mylnou domněnku o skutečném jejich původu.“²³

²³ (prof.ing. Ladislav Jakl, 2009), str. 86

3.2.1 Řízení o zápisu CHOP a CHZO

Podat žádost u Úřadu průmyslového vlastnictví o udělení obou chráněných značení může jednak sdružení výrobců, jednak zpracovatelů daného výrobku. Samostatnou přihlášku může fyzická či právnická osoba podat jen tehdy, je-li v době žádosti o udělení chráněného označení jediná, která v dané oblasti tento potravinový výrobek produkuje či příslušnou činnost uskutečňuje.

Jestliže svaz producentů zboží usiluje o označení původu pro zemědělské produkty (potravinu), které jsou určeny ke konzumaci koncovým spotřebitelům, musí být současně v přihlášce blíže specifikovány charakteristické vlastnosti produktu a zvláštnosti dané zeměpisnou lokací.

Úřad na základě podané přihlášky provede **důkladné šetření** této žádosti tzv. průzkumné řízení. Splňuje-li označení ucházející se o zápis do rejstříku předepsané normy a vyhovuje-li tomuto zápisu dle příslušného zákona²⁴, je shledáno úřadem za vyhovující. V tomto případě je přihlašovatel následně vystaveno osvědčení o registraci. V opačné situaci, když přihláška neodpovídá nařízeným předpisům a přihlašovatel neodstraní v předepsané lhůtě tyto nedostatky, řízení o přihlášce může být buď pozastaveno, nebo zcela zamítnuto.

Na označení původu výrobku a na zeměpisné označení se nevztahuje tzv. výlučné právo. V praxi to znamená, že o stejné ochranné označení se může ucházet více subjektů. Najde-li se další výrobce či zpracovatel, který usiluje o totožné chráněné označení do rejstříku již zapsané, a dodržuje-li podmínky nutné pro jeho nabytí dle určené zákonné normy, má ze zákona právo na přijetí za **člena již registrovaného sdružení**, užívající této chráněné značky.

I zde platí obdobná pravidla jako u ostatních průmyslových práv, tudíž je možné pozbýt právní ochrany výrobku či služby. To v případě, zjistí-li se, že byla práva udělena nezákonně nebo stane-li se, že registrační označení daným normám již

²⁴ Zákon č. 452/2001 Sb., o ochraně označení původu a zeměpisných označení a o změně zákona o ochraně spotřebitele

nevyhovuje. Například může nastat situace: „kdy se v dané zeměpisné lokalitě podmínky pro produkci daného potravinového výrobku natolik změnilly, že již nelze vyrábět výrobek, který má takovou jakost nebo znaky, které byly charakteristické v době zápisu daného označení původu do rejstříku.“²⁵

Podnětem pro anulaci může být i skutečnost, kdy kompetentní kontrolní úřad shledá nález, že potravinový výrobek nenaplnuje příslušné požadavky ochranného označení charakterizující daný výrobek (jakost, původ, zpracování), a tyto výtky nebyly opraveny ani ve stanovené lhůtě, která byla výrobcům na jejich nápravu poskytnuta. Ke zrušení nedojde pouze v případě, kdy byl sice výrobce upozorněn na nedostatky, ale na trhu se vyskytuje i jeho potravinový výrobek, které předepsané normy dodržuje.

Úřad je povinen o výmazu z rejstříku obeznámit širokou veřejnost prostřednictvím rozhodnutí uveřejněném v jeho Věstníku. Jako každé rozhodnutí, který Úřad vydá, i zde je zákonná možnost požádat o přezkoumání na základě rozkladu, které je nutné podat do jednoho měsíce ode dne doručení dopisu o jeho výmazu.

Registrovat lze označení původu jak z České republiky do zahraničí, tak ze zahraničí do České republiky podle platných mezinárodních smluv²⁶ ve spolupráci s českým Úřadem průmyslového vlastnictví.

3.2.2 Práva ze zapsaného CHOP a CHZO

Uplatnit práva vyplývající z těchto hospodářských ochranných označení lze po jejich úspěšném zápisu do rejstříku Úřadu. Nárok na ochranu vzniká danému výrobcí či spotřebiteli právě tímto zápisem, a není zde časově omezená délka trvání této ochrany, jako je tomu u ochranných známek. Do rejstříku lze na základě žádosti přihlašovatele zanést údaje o adrese provozovny, která zboží označované příslušnými

²⁵ (prof.ing. Ladislav Jakl, 2009), str. 86

²⁶ Lisabonská dohoda na ochranu označení původu a jejich mezinárodních zápisů, uveřejněná pod č. 67/1975 Sb., ve znění vyhlášky č. 79/1985 Sb.

ochrannými prvky vyrábí, zpracovává nebo připravuje v místě, jehož zeměpisný název je na tomto výrobku uveden.

Pravomoc užívat a umisťovat tato ochranná označení na potraviny, mají všichni, kteří vyrábí, zpracovávají a připravují tyto výrobky s odpovídající kvalitou či dodržují charakteristické vlastnosti ve vymezené lokalitě. „U zemědělských produktů pak musí být dodržena specifikace doložená u žádosti o zápis nebo její zapsaná změna.“²⁷ Poskytnout tato výlučná práva na základě licence či zástavy je v tomto případě zákonem nepřípustné.

„Zapsaná označení jsou chráněna proti jakémukoliv přímému či nepřímému obchodnímu užití zapsaného označení na zboží, na něž se zápis nevztahuje, pokud je toto zboží srovnatelné se zbožím zapsaným pro dané označení nebo pokud užívání tohoto označení těží z jeho dobré pověsti.“²⁸

Je zakázáno tyto ochranné složky jakkoliv zneužít. I v případě, kdy je skutečný původ výrobků vyznačen, není dovoleno na ochraně parazitovat jejím přisvojením či nápodobou, zejména v případech, kdy by mohlo pro jejich velmi podobný vzhled dojít k záměně, stává se tak v situaci, kdy se označení užije v překladu či v upravené formě. Není dovoleno použít chráněné označení původu ve smyslu tzv. druhového označení nebo jej spojovat s dovětkem „**druh**“, „**metoda**“, „**na způsob**“, „**napodobenina**“, „**imitace**“, „**typ**“ atd.

Každý, jehož ochranné označení je užíváno v rozporu se zákonem, a jehož porušitel ho užívá k označování svých potravinových výrobků, které jsou srovnatelné nebo nápadně podobné již zaregistrovaným označením, má právo se soudně domáhat jejich stáhnutí z trhu.

Dojde-li k porušení práv vyplývajících z této ochrany, popřípadě byla-li zásahem do **vlastnických práv** způsobena škoda, má poškozený právo na náležitou

²⁷ (prof.ing. Ladislav Jakl, 2009), str. 87

²⁸ tamtéž, str. 87

satisfakci, ať už v podobě peněžního plnění či přiměřeného zadostiučinění například odstraněním či zničením příslušného zboží, které tato práva porušuje.

3.3 Zákon o ochraně spotřebitele

V souvislosti s hospodářskými ochrannými prvky je třeba zmínit i tento zákon, který definuje povinnosti při prodeji výrobků (včetně potravin), které mohou být zároveň chráněny výše uvedenými označeními.

Zákon č. 634/1992 Sb. na základě platných právních norem Evropské unie upravuje podmínky podnikání důležité pro **ochranu spotřebitele** a stanovuje opravné prostředky, dojde-li k narušení práv stanovených tímto zákonem.

Je nutné zdůraznit, že zákon se vztahuje pouze k výrobkům, které jsou nabízeny území České republiky. V ostatních případech pouze tehdy, souvisí-li plnění s podnikatelskou činností provozovanou na území České republiky.

V zásadě zákon operuje nejčastěji s pojmy spotřebitel a podnikatel, přičemž z ekonomického hlediska si lze vystačit s běžně užívanými pojmy prodávající a kupující. Vzhledem k tomu, že obě strany hrají klíčovou roli v prodejně-kupních vztazích, lze očekávat práva a povinnosti obou zmíněných subjektů. Spotřebitel je zákonem definován jako „fyzická osoba, která nejedná v rámci své podnikatelské činnosti nebo v rámci samostatného výkonu svého povolání.“²⁹

Zákon v tomto případě pamatuje hned několik způsobů, jak může podnikatel realizovat na trhu svůj potravinový výrobek. Za výrobky lze ze zákona označit objekty či jiné hodnoty, které jsou určeny k nabídce koncovému uživateli (spotřebiteli) a zároveň mohou být předmětem právních vztahů.

§ 2 odst. 1n) se zaměřuje na zboží či výrobky, které mohou mít pro spotřebitele matoucí charakter. Jedná se hlavně o výrobky porušující některá práva duševního vlastnictví. Prvním zástupcem této skupiny je **padělek**. Za padělek lze

²⁹ Zákon č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, §2, odst. 1a)

označit potravinový výrobek, včetně jeho obalu, které volně disponuje s označením stejným nebo zaměnitelným s ochrannou známkou bez souhlasu jejího majitele, a porušuje tak práva nabytá z registrace příslušného ochranného označení. Dále pak **napodobeniny**, které jsou nedovolenými rozmnoženinami, uvedené na spotřebitelský trh bez souhlasu majitele autorských nebo příbuzných práv, nebo nebyl-li dán souhlas majitele práv průmyslových vzorů k jejich užití. K porušení práv duševního vlastnictví dále dochází tehdy, je-li na trh uveden výrobek, porušující práva majitele patentu, užitého vzoru nebo porušující práva toho, jemuž náleží ochrana zapsaného označení původu nebo zeměpisného označení.

3.3.1 Povinnosti při prodeji potravinových výrobků

Základní povinností prodávajícího ve vztahu ke kupujícímu by měla být poctivost při prodeji potravinových výrobků. Prodávané zboží by mělo odpovídat hmotnosti, míře nebo množství, které je uvedené na obalu potraviny, a umožnit spotřebiteli si správnost těchto údajů ověřit. Dále by měla jakost potravinového výrobku splňovat **předepsané** nebo **schválené normy**, pokud nejsou závazně stanoveny, měla by odpovídat běžným standardům. Dalším důležitým bodem je povinnost dodržovat ceny výrobků potravin, které jsou sjednány v souladu s cenovými předpisy. Důraz je kladen na jejich správné účtování. Vzhledem k nejnižší platné nominální hodnotě 0,50Kč je důležité dbát na správné zaokrouhlování při konečném zúčtování.

3.3.1.1 Nekalé a klamavé obchodní praktiky

Za nekalou obchodní praktiku vůči spotřebiteli lze označit takovou, kde podnikatel jedná v rozporu s požadavky odborné péče a volí takový způsob prodeje, při kterém podstatně ovlivňuje rozhodování spotřebitele, který se na základě tohoto jednání rozhodne učinit rozhodnutí, které by jinak neudělal.

Obchodní praktika je **klamavá** například v případě, kdy prodejce použije nepravdivý údaj nebo užije-li údaj pravdivý, ale okolnosti jeho užití mohou ve spotřebiteli vyvolat mylný dojem. Nastane-li situace, kdy podnikatel opomene uvést

na obalu potravinového výrobku důležitý údaj, jehož uvedení se od něj požaduje, lze toto zboží označit za klamavý výrobek, a to i v případě, dojde-li k vyznačení údaje, ale je tak učiněno nesrozumitelným nebo nejednoznačným způsobem. Prezentuje-li podnikatel svůj potravinový výrobek způsobem, při kterém by mohlo dojít k záměně s jinými výrobky, taktéž se jedná o klamavou obchodní praktiku. V neposlední řadě je třeba, aby prodávající dodržoval podmínky vyplývající z kodexu chování, ke kterým se podnikatel zavázal.

3.3.1.2 Informační povinnosti prodávajícího

Povinností prodávajícího je odpovídajícím způsobem **informovat spotřebitele** o všech podstatných náležitostech daného potravinového výrobku, o způsobu jejich užívání, o případných nebezpečích, která mohou vzniknout v souvislosti s jejich nesprávným užíváním či manipulováním.

Samostatnou právní úpravu mají výrobky, které vykazují určitou vadu či jejichž užité vlastnosti jsou nějakým způsobem omezeny. Pro takové výrobky platí, že „musí být prodávány odděleně od ostatních výrobků. V provozovně, v místě vyhrazeném k prodeji takových výrobků, nesmí být uloženy předměty, které neslouží k prodeji.“³⁰ Prodávající má povinnost na tuto skutečnost spotřebitele důrazně upozornit.

3.3.1.3 Pravidla označování potravin

Informace, které výrobce uvádí na svých potravinách, jsou **klíčovým zdrojem pro spotřebitele**. Slouží ke správné orientaci při volbě ze širokého sortimentu výrobků, které nesou hospodářské ochranné označení. Balení potravinových výrobků je upraveno českou legislativní normou Zákonem č. 110/1997Sb., o potravinách a prováděcí vyhláškou 113/2005Sb., o označování potravin. Tyto jmenované zákony jsou v souladu s řadou evropských směrnic.

³⁰ Zákon č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, §10 odst.6

Při označování potravinových výrobků je třeba mezi sebou rozlišit potraviny „balenou“, potraviny „zabalenou“ a „nebalenou“, neboť na každou se vztahují jiné požadavky. Údaje o balené potravine musí být umístěny přímo na spotřebitelském obalu daného výrobku, nebo na vnějším obalu celého balení (např. na krabici), to se odvíjí od velikosti daného produktu.

Důraz je kladen na **jejich srozumitelné podání**, v podmínkách České republiky jsou samozřejmostí informace **v mateřském jazyce**, které jsou uvedené na viditelném a dobře čitelném místě. Nutnou podmínkou je, jak již bylo uvedeno v předchozích kapitolách, zásada o **dodržování korektnosti daného označení**. Spotřebitelská veřejnost nesmí být tímto značením uvedena v omyl. Pokud jsou z důvodu zvýšení atraktivity obalu výrobku použity určité motivy, musí být zřejmé, které suroviny tvoří dílčí složku daného potravinového výrobku, a které slouží pouze k doporučenému použití.

3.3.1.3.1 Balené potraviny

Dle průvodce pro označování potravin obal těchto potravin musí obsahovat³¹:

- ❖ Název a sídlo společnosti výrobce, distributora, prodávajícího nebo balírny.
- ❖ Název potraviny včetně jejího druhu např. mléčná čokoláda, tavený sýr
- ❖ datum spotřeby u potravin podléhajících rychlé zkáze, nebo datum minimální trvanlivosti u ostatních potravin
- ❖ složení potravin (například informace o alergenních složkách či stopových prvcích)
- ❖ označení šarže (datum výroby)
- ❖ informaci, zda byla potravina vystavena ionizujícímu záření
- ❖ pokyny ke správnému způsobu skladování
- ❖ pokyny ohledně správného způsobu konzumace (např. návod k přípravě)
- ❖ údaje o možnosti negativního vlivu na zdraví konzumenta

³¹ (Suková, 2008), [Online]

Další informace, které lze uvést na obalu potravin, mají doporučující význam a nejsou nutností, jsou to například údaje o specifikaci účelu jejich užití např. kojenecká strava, potravina určená diabetikům atd.; informace o třídě kvality, dotýká se především problematiky značení masných výrobků; či údaje o nutriční hodnotě potravinového výrobku (podíl minerálních látek, vitamínů, bílkovin či tuků).

3.3.1.3.2 Zabalené a nebalené potraviny

Zabalené potraviny jsou takové, které jsou porcovány a baleny například v zázemí prodejny a zákazník u tohoto procesu není přítomen. Na obalu těchto výrobků jsou samozřejmé údaje o názvu potraviny, o dodavatelské společnosti, o množství a datu spotřeby/trvanlivosti.

Nebalené potraviny jakými jsou například ovoce či zelenina, musí být v obchodní síti opatřeny viditelnými informacemi v písemné podobě vypovídající o názvu potraviny, datu spotřeby a původu produktu, popřípadě lze uvést jakost či množství, ale není to striktně vyžadováno.

3.3.1.3.3 Informace na obalu potravin

V zásadě platí, že obal musí být opatřen názvem, který nesmí mít matoucí charakter pro koncového spotřebitele. Například existuje zásadní rozdíl mezi máslem a pomazánkovým máslem, právě z tohoto důvodu musí mít obal **jednoznačně vypovídající význam**, aby měl spotřebitel možnost tyto dva produkty od sebe odlišit.

Charakter některých potravin vyžaduje, aby součástí názvu byly i údaje o fyzikálních vlastnostech či způsobu úpravy daného potravinového produktu. Například název může obsahovat dovětek (v prášku, mletý, instantní, sušený atd.). To nastává tehdy, nevyplývá-li tato informace již ze samotného názvu.

Množství výrobků se může uvádět jednak v jednotkách hmotnosti (g, kg), jednak v jednotkách objemu (ml, l) nebo lze uvést i počet kusů v balení, záleží na charakteru balení daného výrobků. Jsou však povoleny drobné odchylky od deklarovaného množství na obalu. Spotřebitele je dobré o této skutečnosti informovat.

Lhůta pro trvanlivost výrobku má za úkol informovat spotřebitele do kdy je daný potravinový výrobek určený pro konzumaci zdravotně nezávadný a potravina si zachovává své charakteristické vlastnosti. Prodávající může uvést do oběhu i zboží, které již pozbylo trvanlivosti, ale pouze za předpokladu, že o této skutečnosti spotřebitele informuje. Takové potraviny musí být prodávány odděleně a stále musí splňovat nutnou podmínku zdravotní nezávadnosti (značka v příloze této práce).

Je-li však výrobek opatřen slovy: spotřebujte do určitého data, poté se jedná o takzvanou lhůtu použitelnosti, která se užívá pro potraviny, které rychleji podléhají zkáze. V tomto případě, vyprší-li vyznačená lhůta na obalu, musí být výrobek stažen z prodeje.

U balených potravin živočišného původu (maso, vejce, ryby atd.) je podmínkou uvést v oválném razítku identifikační údaje, které slouží k označení zdravotní nezávadnosti. Razítko musí dle evropských směrnic obsahovat značku státu (např. ČR) a veterinární schvalovací číslo daného výrobce.

Podstatné je, aby spotřebitel na základě těchto informací dokázal správně postupovat, aby údaje byly jasně, přehledně a komplexně uvedeny, neboť nejasnost komplikuje orientaci při nákupu a způsobuje nakupujícímu zátěž. To jakým způsobem je výrobce schopen prezentovat tyto údaje na svých výrobcích může zásadním způsobem ovlivnit vnímání jeho ochranných hospodářských označení (ochranné známky, chráněného zeměpisného označení či chráněného označení původu).

3.4 Značky kvality potravin

Často dochází ze strany spotřebitele k záměně hospodářských ochranných značení potravin s označeními kvality potravin. Tyto dva pojmy nelze slučovat, ale zároveň se nevylučuje, že konkrétní potravinářský výrobek může nabývat hned několika označení. Hospodářská ochranná označení potravin v našem konkrétním případě ochranné známky, označení původu výrobků či zeměpisná označení jsou chráněna příslušným zákonem, na druhé straně značky kvality potravin jsou **certifikované** výrobky **garantované** národním systémem jakosti, přičemž z této certifikace nevyplývá pro daný výrobek žádná právní ochrana. Značky kvality by měly spotřebiteli umožnit lepší orientaci na trhu zboží a služeb, měly by být schopny **prezentovat** výrobek patřičným způsobem a spotřebitel by měl být schopen **identifikovat** jejich **výjimečné vlastnosti**, ne vždy tomu tak je i ve skutečnosti. Je důležité upozornit na fakt, že se lze na českém trhu setkat s celou řadou garantovaných výrobků, které mnohdy neodpovídají těm certifikovaným. Pokud spotřebitel nemá povědomí o garantovaných značkách, rozezná je na první pohled velmi obtížně. Spotřebitel by měl důvěřovat především značkám jakými je např. Klasa, Regionální potravina, Český výrobek garantováno Potravinářskou komorou ČR, Produkt ekologického zemědělství atp. nebo značkám, jejichž garanci poskytuje některý z orgánů České republiky jako například Ministerstvo průmyslu a obchodu, Ministerstvo zemědělství, Asociace krajů ČR, Potravinářská či Hospodářská komora.

3.4.1 Klasa

V souvislosti s prostředky, které byly Ministerstvem zemědělství vynaloženy na externí zpracování její marketingové strategie a realizaci jejich komunikačních aktivit, jde o nepropagovanější a zároveň nejdiskutovanější značku kvality potravin v ČR. Dle článku na webových stránkách vitalia.cz: „cílem externí firmy, která byla vybrána na základě vypsání výběrového řízení, mělo být uvedení loga do širšího povědomí

obr. 9 logo značky Klasa,
zdroj: www.eklasa.cz

spotřebitelské veřejnosti a posunutí značky blíže ke koncovým uživatelům³².

Problém může být již v samotném definování specifických vlastností výrobku s logem Klasa vůči ostatním výrobkům, které toto označení postrádají. Vymezení ve smyslu podmínek pro splnění jakosti potravin není konkrétní, viz citace z pravidel pro udělování národní značky Klasa: „výrobek, který je předmětem žádosti o udělení značky KLASA, musí minimálně v jednom znaku vykazovat výjimečné kvalitativní charakteristiky, které zvyšují **jeho přidanou hodnotu** a zaručují jeho jedinečnost ve vztahu k běžným výrobkům dostupným na trhu“, o jaké konkrétní výjimečné kvalitativní vlastnosti se jedná, již neuvádí. Už samotný fakt, že „pravidla pro udělování národní značky KLASA jsou navrhována a doporučována Samostatným oddělením marketingu Státního zemědělského intervenčního fondu (SZIF) a Odbornou radou a schvalována Ministrem zemědělství ČR³³, naznačuje, že spíše než o definování kvality potravin se jedná o marketingovou propagaci výrobku.

Dokument, Marketingové cíle a zásady pro používání národní značky, uvedený na webových stránkách značky Klasa, definuje dílčí podmínky pro výrobek oceněný touto značkou. Tak například, že by potravina měla být zcela nebo zčásti vyrobena z domácích surovin za přispění podílu práce tuzemského výrobce. Její kvalita by měla být srovnatelná nebo lepší než podobné výrobky z dovozu. Měla by mít ojedinělou recepturu. Jakost by měla být neměnná a měla by splňovat běžné hygienické a technologické standardy. Na splnění výše uvedených podmínek, nutných pro úspěšnou certifikaci výrobku, dohlíží 15členná Hodnotitelská komise Ministerstva zemědělství složená se zástupců SVS³⁴ ČR, SZPI³⁵, sdružení ochrany spotřebitelů, Ministerstvo zemědělství, ČZU, VŠCHT, Agrární komory, Výzkumného ústavu zemědělského apod. Certifikace výrobků je udělována na tři roky a po celou dobu jsou certifikované potraviny podrobovány pravidelné kontrole.

³² (Krbcová, 2009-2014), [Online]

³³ (Státní zemědělský intervenční fond, 2011), [Online]

³⁴ Státní veterinární správa

³⁵ Státní zemědělská a potravinářská inspekce

Další otázka, která se při udělování certifikace Klasa nabízí: Proč je garance kvality značky Klasa udělala napodobeninám tradičních zahraničních produktů, jakými jsou například Balkánský sýr, Anglická slanina, Francouzská paštika, je-li cílem garantovat spotřebiteli domácí = český produkt? Státní zemědělský intervenční fond to odůvodňuje tím, že se jedná o názvy výrobků, které se za ta léta vžily do paměti českých spotřebitelů.

V současnosti disponuje národní značkou kvality potravin Klasa 1174³⁶ výrobků od 222 českých a moravských producentů. Podrobný seznam certifikovaných výrobků lze nalézt na oficiálních stránkách <http://www.eklasa.cz/>.

3.4.2 Regionální potravina

Tato značka vznikla prostřednictvím kampaně Ministerstva zemědělství, které si dalo za cíl dostat do podvědomí širší spotřebitelské **veřejnosti potraviny regionálního původu**. O certifikát regionální potraviny se mohou ucházet všichni lokální výrobci a prodejci, jejichž produkty byly vyrobeny v příslušném regionu ze surovin daného území, případně z tuzemských surovin, přičemž podíl těchto surovin musí být minimálně sedmdesátiprocentní. Další nutnou podmínkou je, aby hlavní surovina výrobku byla ze sta procent tuzemského původu, zároveň musí být splněno kritérium **výjimečné kvalitativní vlastnosti** výrobku minimálně v jednom znaku. Ojedinělost ve smyslu výjimečných vlastností daného produktu musí přispět ke zvýšení hodnoty výrobku, a to takovým způsobem, že zaručí výjimečnost oproti běžným výrobkům dostupným na trhu. Regionální charakter výrobku se dá rovněž chápat jako výjimečná kvalitativní vlastnost.

obr. 10 logo značky Regionální potravina, zdroj: www.eagri.cz

Certifikát Regionální potravina je udělován Ministerstvem zemědělství od roku 2009 a v současné době je jím oceněno celkem 373 produktů. Jedním z hlavních

³⁶ údaj z oficiálních webových stránek dostupný ke dni 13.2.2014

cílů projektu Regionální potravina je **podpora domácích producentů** lokálních potravin, motivace zákazníků k jejich nákupu a konzumaci. Oceněné potraviny splňují ty nejpřísnější evropské i národní požadavky na kvalitu. Oproti potravinám dovezeným ze zahraničí se díky kratším distributorským sítím dostanou snáze ke spotřebiteli a zachovávají si svou čerstvost.

Rozhodne-li se spotřebitel pro nákup potravin označených tímto logem, podporuje tak přímo kraj, ze kterého výrobek pochází. Úspěšní drobní zemědělci, producenti a prodejci těchto produktů, tak mají možnost, se zvyšující se poptávkou po daných výrobcích, rozšířit pracovní místa na lokálním trhu. Spotřebitel tak má svým nákupem možnost nepřímo ovlivnit stabilizaci či dokonce růst pracovních míst.

Za každý kraj vyjma Prahy lze jmenovat jednoho zástupce viz seznam níže.

Kraj České republiky	Zástupná regionální potravina
Jihočeský kraj	Jihočeské Jerky z Třeboňského kapra
Jihomoravský kraj	Židlochovická specialita z roštěnky
Karlovarský kraj	Karlovarské trubičky
Královéhradecký kraj	Krkonošský sulc
Liberecký kraj	Český česnek z Podkrkonoší
Moravskoslezský kraj	Štramberské uši
Olomoucký kraj	Loštický šáteček
Pardubický kraj	Choceňské pomazánkové máslo s houbami
Plzeňský kraj	Medovina z Českého lesa s příchutí chmele a zázvoru
Středočeský kraj	Milovická uzená kýty s kostí
Ústecký kraj	Žatecká výběrová šunka
Vysočina	Medovina z Vysočiny
Zlínský kraj	Moravské uzené

4. Praktická část

Hospodářská ochranná označení potravin se mezi sebou **vzájemně nevylučují**. To, že výrobek je registrován, jako ochranná známka ještě neznamená, že pozbývá nárok na udělení registrace pro chráněné zeměpisné označení nebo chráněné označení původu. Nutné je však úspěšně projít procedurálním řízením o přijetí pro každé hospodářské označení potravin zvláště, teprve poté je možné uplatnit právní ochranu pro více chráněných potravinových značek najednou.

Vhodným příkladem může být výrobek známý pod názvem **Štramberské uši**. Jedná se o krajevou specialitu, cukrářský výrobek, který se vyznačuje specifickým tvarem kornoutu vzdáleně připomínající tvar lidského ucha. Je vyráběn dle tradiční chráněné receptury. Výrobek disponuje ochrannou známkou na slovní označení č. 179248 již od roku 2000 a současně také ochrannou známkou na grafické označení č. 227965. Zajímavostí je fakt, že ochranná známka na grafické označení vzešla v platnost o 6let dříve než ochranná známka slovní, v praxi jde o ojedinělý postup. Vlastníkem obou ochranných známek je samotné město Štramberk, jež na základě **nevýlučné licenční smlouvy** poskytuje práva z nich vyplývající i ostatním podnikatelským subjektům v tomto městě.

obr. 11 reprodukce ochranné známky grafické – Štramberské uši, zdroj: databáze Úřadu průmyslového vlastnictví

Tento výrobek je současně chráněn také chráněným označením původu výrobku, a to jak v rámci České republiky, tak v rámci Evropské unie. Jedná se o **vůbec první český potravinářský výrobek**, kterému se dostalo ochrany označení původu Evropské unie. Z tohoto důvodu mohou označení Štramberské uši používat výlučně výrobci z města Štramberk a jeho nejbližšího okolí. Bližší specifikace výrobku, jako například popis, daná zeměpisná oblast a důkaz o původu, jsou uvedeny v přihlášce číslo 210 v databázi Úřadu průmyslového vlastnictví. Další potravina, která je pro českého spotřebitele oblíbená a z hlediska hospodářských ochranných označení zajímavá, je sýr plísňového typu Niva, jež je hlavním předmětem průzkumu praktické části této práce.

4.1 Niva jako potravinový výrobek i hospodářské ochranné označení

Řekne-li se v české domácnosti plísňový sýr, každý člen si vybaví slovo Niva. Český spotřebitel vnímá Nivu jako synonymum sýru s plísní uvnitř hmoty, už méně si je vědom skutečnosti, že se jedná o svébytné označení ochranné známky pro tuto potravinu. I díky této domněnce spotřebitelské veřejnosti se jedná v případě Nivy o zajímavý příklad, jak ukázat význam hospodářských ochranných označení na této potravíně.

Niva je dle platného znění Zákona o potravinách číslo 110/1997 §2 písmena a) „látka určená ke spotřebě člověkem v nezměněném nebo upraveném stavu jako jídlo“. Tento plísňový sýr je zákonem chápán jako **produkt živočišného původu**, a díky zde uvedeným odůvodněním je možné ho označit jako **potravinový výrobek** určený pro konzumaci. Zároveň je nutné zdůraznit, že tato potravina disponuje celou řadou ochranných hospodářských označení, kterými se zabývají následující kapitoly. Právě na základě přečtení dalších stránek je patrné, proč je zrovna tento plísňový sýr tak zajímavým příkladem pro demonstraci celé problematiky. Spotřebitel by si měl uvědomit, že správný terminus technicus pro tuto potravinu je **sýr plísňového typu**, a že výraz Niva je značka hospodářského ochranného označení.

4.4.1 Niva jako ochranná známka i chráněné zeměpisné označení

Sýr s modrou plísní pro českého spotřebitele známý jako Niva, je na českých pultech velmi vyhledávanou potravinou. To může být jeden z důvodů, proč se na tak oblíbený výrobek z hlediska spotřebitelské veřejnosti, vztahuje ochrana hned několika hospodářských označení.

Žádost o zápis **ochranné známky Niva** byla podána dne 15. 11. 1994 **firmou Niva s.r.o.** se sídlem společnosti na adrese: Dolní Přím 2, 503 16, přičemž tradice výroby sýrů v této obci sahá až do 2.poloviny 19.století. Ochranná známka **nabyla platnosti dnem zápisu do rejstříku** Úřadu průmyslového vlastnictví tj. **dnem 30.12.1997** a byla registrována pouze jako **slovní ochranná známka** (viz příloha práce), až roku 2009 byla registrována jako kombinovaná spolu s jejím barevným ztvárněním (též obsažena v příloze). Vzhledem k tomu, že práva z registrace ochranné známky lze uplatňovat pouze po dobu 10let, známka byla majitelem prodloužena a je považována za platnou. Ze zápisu ochranné známky číslo 206002 vyplývá, že ochrana byla obnovena až do 15.11.2024. Společnost též **udělila nevýlučnou licenční smlouvu** pro mlékárnu Otinoves s.r.o., Otinoves čp. 201, 79861. **Nevýlučným právem** se v tomto případě rozumí skutečnost, kdy se majitel společnosti vlastníci ochrannou známku rozhodne ponechat si **pravomoc poskytnout práva** z jejího užití **i dalším případným zájemcům**. Ochrana se vztahuje, dle Niceské dohody o mezinárodním třídění výrobků a služeb pro účely zápisu ochranných známek³⁷ pouze na třídu 29, a je specifikována pouze na sýr s plísni uvnitř hmoty.

Národní přihlášky pro zápis chráněných zeměpisných označení Jihočeská Niva a Jihočeská Zlatá Niva byly společností Madeta, a.s., se sídlem na adrese: Rudolfovská 246/83, České Budějovice, 370 50, podány dne 25.09.2003 a registrovány dne 30.04.2004 pod číslem zápisu 199 a 200. V databázi chráněných zeměpisných označení Evropské unie byla Jihočeská Niva registrována dne 15. 1. 2010 (viz příloha), Jihočeská Zlatá Niva o den později.

Chráněnému zeměpisnému označení se této potravině dostalo z toho důvodu, že velký vliv na **kvalitu a vlastnosti produktu** má charakteristický ráz Jihočeské krajiny, která si zachovává svůj specifický ráz a řadí se v rámci ČR mezi nejméně ekologicky zatížené oblasti. Půdní profil krajiny, lesy, louky, pastviny, čisté vodní toky a chráněné krajinné oblasti podtrhují vysokou úroveň čistoty životního prostředí. Také zkušenosti místních producentů s výrobou Jihočeské nivy přispívají

³⁷ uzavřena dne 15. června 1957 na diplomatickém summitu ve francouzském Nice

k jejím **specifickým vlastnostem**, které jsou blíže definovány ve výše uvedených zápisech.

4.4.1.1 Základní specifikace sýru Niva

Sýr Niva patří do skupiny sýrů, pro kterou je typická zelenomodrá plíseň uvnitř hmoty. Má válcovitý tvar o hmotnosti kolem 2kg. Povrch válce je celistvý, ale jsou zde na první pohled viditelné rýhy. Nepatrné světlohnědé zbarvení na povrchu určuje stádium zralosti sýra a žádným způsobem nemá vliv na zdravotní závadnost potravin.

Charakteristická je pro Nivu smetanová až sýrově žlutá barva s modrozelenými plísňovými oky. Při konzumaci převládá výrazně slaná pikantní chuť. Co do konzistence se jedná o poloměkký sýr, který se může drobit, to závisí na stádiu vyzrálosti.

Plísňový sýr Niva, u kterého se doba zralosti pohybuje mezi 21 až 30dny, je pro svoji pevnější konzistenci vhodnější spíše pro obalování či k výrobě pomazánek. Naopak vyzrálější sýry s dobou zralosti mezi 25-55dny mají měkčí konzistenci a jsou vhodné jako pochoutka k vínu.

Základní surovinou pro jeho výrobu je mlékárnou ošetřené kravské mléko, pomocné látky obohacující jeho chuť jsou jedlá sůl, chlorid vápenatý, smetanová kultura, *Penicillium roquefort*³⁸ a syřidlo. Konečný produkt je tvořen 52% sušiny, 50% tuku v sušině a do 5% kuchyňskou solí.

Proces výroby probíhá v souladu s platnými hygienickými, zdravotními a veterinárními zákony a podléhá stálé kontrole. Fyzikálně chemické vlastnosti jsou stanoveny vyhláškou 53/2002 Sb. ve znění pozdějších předpisů. Mikrobiologické hodnoty jsou stanoveny vyhláškou 203/2003 Sb. Ministerstva zemědělství „O veterinárních požadavcích na mléko a mléčné výrobky“.

³⁸ ušlechtilá plíseň

4.4.1.2 Historie společnosti Niva s.r.o.

Výroba sýrů v obci Dolní Přím probíhá kontinuálně od roku 1879. O rok později byl tamější pivovar zakoupený Janem Harrachem přebudován na sýrárnu. Ta byla schopna pojmout mléko od stovky dojníc, což pro představu znamenalo necelých 1 000 litrů mléka denně. Dle tehdejší technologie zasyřování nepředcházela pasterizace, vysrážená sýřenina se tak rovnou nalévala do dřevěných nádob, kde se nechávala nějakou dobu uležet. Poté co syrovátka odkapala, krájela se sýřenina do hranolů, aby tak mohl vzniknout oblíbený harrachovský smetanový sýr. Unikátní prostory pro zrání sýrů poskytovaly pivovarnické sklepy, které byly chlazeny prostřednictvím přírodního ledu z tamějších rybníků, takovým způsobem bylo skladování zajištěno až do roku 1998.

Samotná výroba sýru plísňového typu s názvem Niva započala až o něco později, roku 1950. O dva roky později vlivem nástupu komunistů byla sýrárna znárodněna společně s mlékárnou v Hradci Králové. Nově patřila pod správu místnímu mlékařskému a hospodářskému družstvu, které upozadilo výrobu smetanového sýra a úzce se specializovalo pouze na výrobu Nivy.

Od 1. ledna 1994 funguje již jako nový podnikatelský subjekt – státní podnik Sýrárna Dolní Přím. Poté, co jsou v rámci restitučních nároků hraběte Harracha vyjasněny majetkové vztahy, dochází k převodu státního podniku na soukromí.

obr. 13 označení Niva s.r.o., zdroj: webové stránky společnosti

obr. 12 kombinovaná barevná ochranná známka společnosti Niva s.r.o., zdroj: webové stránky společnosti

4.4.1.3 Pokusy o registraci ochranné známky Niva

Na základě aktuální **databáze Ochranných známek** evidované Úřadem průmyslového vlastnictví, lze zjistit, kolik subjektů a s jakou úspěšností registrovali jako Ochrannou známku značku Niva. Z dostupného výpisu z rejstříku, který byl aktualizován ke veřejnému dni (17.2.2014), lze vyčíst následující tabulku.

Číslo spisu	Reprodukce/znění ochranné známky	druh	Třída	přihlašovatel	Stav
94174	NIVA	slovní	29 – sýr s plísní uvnitř hmoty	Niva s.r.o., Dolní Příim	Platný dokument
99033	NIVA	slovní	29 – sýry	JIHOČESKÉ MLÉKÁRNÝ a.s., České Budějovice	Negativně ukončená po podání
180921	BOHATSTVI CHUTI MARATONEC NIVA	kombinované, barevné	29 – mléko, sýr, mléčné výrobek	Bongrain s.a., Viroflay, Francie	Negativně ukončená po podání
272943	NIVA	kombinované	43 - ubytovací a stravovací služby, 44 - lázeňská a rehabilitační činnost	Ing. Ivan Klajmon, Luhačovice	Platný dokument
189166	JIHOČESKA NIVA SYR S PLISNI UVNITR HMOTY	kombinované, barevné	29 – mléko a mléčné výrobky	MADETA a. s., České Budějovice	Negativně ukončená po podání
189168	JIHOČESKA ZLATA NIVA SYR S PLISNI UVNITR HMOTY	kombinované, barevné	29 – mléko a mléčné výrobky	MADETA a. s., České Budějovice	Negativně ukončená po podání
316048	NIVA KRÁLOVSKÁ	slovní	29 – mléko	Bongrain s.a., Viroflay, Francie	Platný dokument
455343	KRAL SYRU MODRY SYR TYPU NIVA	kombinované, barevné	29 - mléko, sýry, mléčné výrobky, jedlé oleje a tuky	Bongrain s.a., Viroflay, Francie	Negativně ukončená po zveřejnění
463946	TRADICNI CESKA NIVA DLE PUVODNI RECEPTURY DOLNI PRIM SYR S PLISNI UVNITR HMOTY	kombinované, barevné	29 - sýr s plísní uvnitř hmoty	Niva s.r.o., Dolní Příim	Platný dokument
497850	CISARSKA NIVA	slovní	29 – mléčné výrobky a sýry	MADETA a. s., České Budějovice	Platný dokument

tab. 1 výpis rejstříku ochranných známek Niva, vlastní tvorba, zpracováno na základě údajů uvedených v databázi Úřadu průmyslového vlastnictví

První ochrannou známkou, která byla do rejstříku Úřadu průmyslového vlastnictví zapsána, je již výše uvedená Niva, jejímž přihlašovatelem byla společnost Niva s.r.o..Původní zákon o ochranných známkách platný v době registrace, v obdobném znění jako nynější právní úprava uzákoněná odst. c) §4 Zákona o Ochranných známkách č.441/2003Sb., říká, že zápisu není schopné takové označení, které je „tvořeno výlučně označeními nebo údaji, které slouží v obchodě k určení druhu, jakosti, množství, účelu, hodnoty, zeměpisného původu nebo doby výroby výrobků nebo poskytnutí služby nebo k označení jiných jejich vlastností“. I na základě tohoto paragrafu byla známka uznána a Úřadem zaregistrována.

V průzkumném šetření registrační žádosti Úřad průmyslového vlastnictví nepojal sýr Niva jako **druhé označení pro sýr**, a značku, která byla po celá desetiletí užívána jako **nechráněné označení**, označil za **zápisu schopnou**. Jak již bylo dříve uvedeno, tak český spotřebitel často vnímá zcela nesprávně sýr Niva jako druhové označení pro sýr plísňového typu. Faktem je, že pouze v sousedním Slovensku je vlivem času stráveného ve společném státě tento druh sýra vnímán jako druhový, v ostatních státech Evropské unie není sýr plísňového typu nazýván Nivou. Ve Francii je označován jako Roquefort a v Itálii je nazýván Gorgonzolou. I z tohoto předpokladu se dá vycházet, chceme-li určit zda se jedná, či nejedná v případě Nivy o druhové označení.

Na základě podané žádosti o registraci ochranné známky společností Niva s.r.o. dne 15. 11. 1994, měla tato společnost možnost uplatnit **právo přednosti** vůči ostatním subjektům, které by mezi dobou žádosti o registraci a mezi dobou zápisu ochranné známky do rejstříku, vnesli žádost o zápis podobné či totožné ochranné známky. Firma toto právo uplatnila hned poté, co došlo ke zveřejnění žádosti o registraci ochranné známky Niva společností Jihočeské Mlékárny a.s., která byla podána dne 6.4.1995. Na základě uplatněného práva přednosti společností Niva s.r.o. bylo **řízení o zápise negativně ukončeno po podání**, což znamená, že k registraci ochranné známky pro Jihočeské Mlékárny a.s. nedošlo. Ke stejnému rozhodnutí dospěl Úřad i v případě registrační žádosti francouzské firmy Bongrain s.a. V tomto

případě byla předmětem žádosti o zápis ochranná známka ve znění Bohatství chuti Maratonec niva.

Dne 26.6.2002 byla podána přihláška ochranné známky Niva pro pana Ing. Ivana Klajmona z Luhačovic, v tomto případě Úřad žádosti o registraci číslo 181404 vyhověl. Důvodem proč tak učinil, byla skutečnost, že registrace byla podána pro třídu výrobků a služeb číslo 43) ubytování a stravovací služby a 44) lázeňská a rehabilitační činnost. Nabyli-li by spotřebitel mylného dojmu, že se jedná o stávající značku či o její nové ztvárnění, dostává se známka usilující o zápis do rejstříku do **konfliktu s předchozími známkovými právy**, které mají přednost. Předpokladem pro negativní stanovisko zápisu tohoto návrhu je, že obě známky chrání výrobky nebo služby téhož druhu, což se v tomto případě nestalo, neboť původní ochranná známka Niva je registrována pro třídu výrobků 29, přičemž nová žádost byla podána na třídy 43 a 44, což je rozhodujícím faktorem, na jehož základě může být známka „Niva“ registrována jako další ochranná známka.

Další negativní rozhodnutí po podání žádosti o zápis zaznělo v případě společnosti Madeta a.s. (dříve Jihočeské Mlékárny a.s.), ta učinila již druhý pokus o registraci svých ochranných známek pro sýry. V tomto případě podala hned dvě žádosti o ochranné známky ve znění: Jihočeská niva sýr s plísní uvnitř hmoty a Jihočeská zlatá niva sýr s plísní uvnitř hmoty. Odůvodnění rozhodnutí bylo stejné jako v předchozích případech, došlo k **narušení práv majitele ochranné známky Niva**, vzhledem k tomu, že předmětem registrační žádosti byla stejná kategorie výrobků a služeb jako u již registrovaného výrobku.

K zajímavému rozhodnutí dospěl Úřad v případě druhé žádosti francouzské společnosti **Bongrain s.a.** Přihláška byla firmou podána dne 14.1.2008 ve znění **Král sýrů modrý sýr typu niva** pro kombinovanou ochrannou známku třídy 29) mléko, sýry, mléčné výrobky, jedlé oleje a tuky (viz příloha práce). Poté co žádost o registraci prošla **průzkumnou fází řízení**, byla registrace ochranné známky zveřejněna ve Věstníku Úřadu průmyslového vlastnictví, následovalo **připomínkové a námitkové řízení**, kde **oprávněná osoba** – majitel ochranné známky Niva společnost Niva s.r.o. vznesla **námítku proti zápisu**. Dne 23.7.2009 Úřad

průmyslového vlastnictví tuto námitku shledal jako neopodstatněnou a námitku podanou proti zápisu zveřejněného kombinovaného barevného označení zamítl.

Nesouhlasí-li majitel ochranné známky s tímto verdiktem, má možnost podat na základě §42 odst. 1 zákona č.441/2003 Sb. **dovolání ve formě rozkladu**. Této možnosti společnost Niva s.r.o. ve stanovené lhůtě jednoho měsíce využila a dne 26.8.2009 podala návrh k rozkladu. Rozkladová komise Úřadu průmyslového vlastnictví napadenému rozhodnutí dne 5.2.2010 nevyhověla a rozklad zamítla (odůvodnění níže), ztotožnila se tak se stanoviskem orgánu prvního stupně řízení. Na základě tohoto verdiktu byla známka Král sýrů modrý sýr typu niva francouzské společnosti Bongrain s.a dne 17.2.2010 zapsána do rejstříku ochranných známek.

Později došlo na podnět Městského soudu, ke kterému byla podána správní žaloba, k opakovanému přezkoumání rozkladu podaného držitelem ochranné známky Niva, výsledkem bylo odůvodnění, které rozhodlo ve prospěch společnosti Niva s.r.o. Úřad přihlášku ochranné známky Král sýrů modrý sýr typu niva ke dni 8.11.2013 zamítnul, známka tak pozbyla ke dni 11.11.2013 platnosti (odůvodnění níže).

Společnost Niva s.r.o. si dne 21.11.2008 podala druhou registrační žádost, a k ochranné známce slovní chtěla do svého portfolia zařadit také **ochrannou známku kombinovanou**, bezmála 14let firma čekala s podáním registrace tohoto typu, v současnosti se firmy snaží využít všech možných ochranných prostředků pro jejich výrobky a lhůta pro tento úkon není v dnešní době zcela běžná. Dne 1.4.2009 nabyla účinnosti kombinovaná ochranná známka Tradiční Česká Niva dle původní receptury Dolní Přím sýr s plísní uvnitř hmoty pro výrobky 29 třídy.

I jihočeská firma Madeta a.s. se spolu s francouzskou společností Bongrain s.a. dočkala svého právoplatného zástupce v ochranných známkách Niva. Dne 13.5.2013 byla do evidence známek Úřadu průmyslového vlastnictví zapsána značka Císařská Niva společnosti Madeta a.s. Je překvapující, že přes všechna ta negativní stanoviska Úřadu, dostály své právoplatné registrace až tyto dva výrobky. Důvodem platné registrace může být skutečnost, že majitel původní ochranné známky Niva neshledal opodstatněné připomínky proti zápisu této značky do rejstříku ochranných

známek nebo se tak děje za jeho tichého souhlasu. Stejná situace nastala i v případě značky Niva Královská firmy Bongrain s.a., ta byla do rejstříku zapsána dne 05.01.2011. V obou případech se ochrana vyplývající z jejich zápisu vztahuje pouze na jejich slovní reprodukci.

obr. 14 slovní ochranná známka společnosti Madeta a.s. – Císařská niva, zdroj: výrobce

4.4.1.3.1 Odůvodnění zamítnutí rozkladu proti ochranné známce Král sýrů modrý sýr typu niva

Důvodem negativního stanoviska **orgánu prvního stupně námitkového řízení** Úřadu průmyslového vlastnictví vůči předloženým námitkám byla **nepravděpodobnost záměny** přihlašovaného barevného kombinovaného označení s již dříve registrovanou ochrannou známkou Niva, neboť shodnost či záměna nebyla při jejich porovnání prokázána, a to i přes namítanou podobnost výrobků obou subjektů. Majiteli starší ochranné známky dále jako namítajícímu se dle Úřadu nepodařilo doložit, jakým způsobem došlo k porušení jeho práv vyplývajících z registrované ochranné známky, ani nebyl schopen prokázat, že by přihláška ochranné známky nebyla podána v dobré víře.

Proti tomuto rozhodnutí byla namítající v lhůtě ze zákona vyplývající **podána žádost o rozklad**. Svůj nesouhlas se závěry uvedenými v rozhodnutí Úřadu zdůvodnil tím, že již dříve registrovaná ochranná známka je celým svým zněním obsažena v ochranné známce přihlašovatele, a že dochází k situaci, kdy je platná

ochranná známka užívána v názvu a na obalu jiné firmy než patří jejímu majiteli. Namítající současně upozorňuje na slovní spojení „**SÝR TYPU NIVA**“, které dle jeho názoru vyvolává ve spotřebiteli mylný dojem, že jde o označení pro druh sýra. Označil to jako pokus prezentovat obchodní známku jako druhové označení.

Úvahou, zda se jedná či nejedná v případě Nivy o druhové označení, se zabýval již v předchozí fázi orgán prvního stupně námitkového řízení. Namítající tuto úvahu argumentuje tím, že v případě tohoto šetření jde zcela o irelevantní záležitost, neboť Úřadu v této fázi řízení nepřísluší se k této skutečnosti vyjadřovat či jakkoliv ji hodnotit, neboť předmětem rozkladu není otázka **zápisné způsobilosti** již registrované ochranné známky. Dále namítající nepřisuzuje důležitost existenci označení původu „JIHOČESKÁ NIVA“ i užívání označení „NIVA“ jinými subjekty, neboť se tak dle jeho slov děje na základě **licenčních smluv** nebo s jeho **tichým souhlasem**.

Zároveň poukazuje na snahu poškodit dobré jméno firmy, neboť při podání přihlášky, byla žadateli známa existence starší ochranné známky. Své tvrzení se snaží podložit tím, že přihlašovatel ho v minulosti kontaktoval s prosbou o udělení souhlasu se zápisem ochranné známky obsahující prvek „NIVA“. V této žádosti mu ale nevyhověl, proto se domnívá, že je zde zřejmý úmysl a vědomá snaha obejít jeho rozhodnutí a parazitovat na ochranné známce společnosti, kterou se tím snaží záměrně poškodit. Dodává, že pokus poškodit společnost, vidí ve snaze vydávat označení „NIVA“ za druhové.

Poté, co byla kopie rozkladu doručena přihlašovatel, reakce na sebe nenechala dlouho čekat. Zájemce o ochrannou známku Král sýrů modrý sýr typu niva se plně ztotožnil se závěry prvoinstančního orgánu řízení. Připomněl **tradiční svých ochranných známek**, která v té době čítala dvacet zástupců, a upozornil na skutečnost, že pro všechny známky je charakteristický dominantní název **Král sýrů** doplněný portrétem krále, který je hlavním nástrojem pro komunikaci se spotřebitelem. Slovní spojení „**SÝR TYPU NIVA**“ není dle jeho názoru součástí hlavního nadpisu a je uvedeno pouze jako podtitulek upřesňující charakter daného sýra, čemuž je přizpůsobena i velikost fondu písma. Přihlašovatel si je vědom, že

inkriminované slovní spojení může mít pro spotřebitele matoucí charakter, neboť jej může považovat za údaj týkající se druhu, zároveň však dodává, že je třeba zohlednit skutečnost, že spotřebitelská veřejnost vnímá „sýr typu niva“ jako „sýr s modrou plísní uvnitř hmoty“, považuje ho za druhové označení a nerozlišuje, že se dle platné registrace jedná o hospodářské chráněné označení. Na základě výše uvedených argumentů zažádal přihlašovatel o potvrzení napadeného rozhodnutí ve smyslu verdiktu orgánu prvního stupně řízení.

obr. 15 kombinovaná ochranná známka barevná –
předmět rozkladu, zdroj: www.oz.kurzy.cz

Pravomoc učinit **konečné rozhodnutí** byla dána **odvolacímu orgánu**, který se celou záležitostí opakovaně zabýval. Nejdříve hodnotil do jaké míry je ochranná známka usilující o zápis shodná či podobná se známkou již dříve registrovanou. V této souvislosti konstatoval: „že označení, resp. ochranná známka, je pokládáno za schopné vyvolat nebezpečí záměny, jestliže je natolik podobné ochranné známce s dřívějším právem přednosti, užívané pro označování shodných či podobných výrobků nebo služeb, že spotřebitel může být uváděn v omyl, pokud jde o původ

těchto výrobků a služeb. Přihlašované označení nebo zapsaná **ochranná známka se posuzuje především z hlediska průměrného spotřebitele.**³⁹ Vyvolá-li ve spotřebiteli ochranná známka asociaci s jinou ochrannou známkou, nebo vnímá-li je spotřebitel v souvislostech, je zde určitá **pravděpodobnost záměny**. Konstatování, že výrobek ve spotřebiteli může vyvolat podobnost, **není samo o sobě** dle příslušného zákona **dostačující**.

Původní ochranná známka je na základě platného zápisu evidována jako slovní, bez grafických úprav či obrazového ztvárnění, v plném znění registrována jako „NIVA“. I když napadená známka Král sýrů modrý sýr typu niva obsahuje celou již dříve zapsanou ochrannou známku, jedná se pouze o doplňující informaci, o jaký typ sýra se jedná, a tomu bylo, přizpůsobeno i její grafické ztvárnění. **Důraz** je kladen především na název **Král sýrů s obrazovým prvkem královské koruny**, který se spolu s portrétem krále odkazuje k tradici již dříve registrovaných ochranných známek. Dominantní postavení zde má také název barvy „MODRÝ“ vzhledem ke stejné velikosti písma jako název „Král sýrů“, vše je umocněno kontrastním podkladem, který tuto část ochranné známky staví opticky vpřed. „Sýr typu niva“ v kontrastu s první částí označení nepůsobí výrazným dojmem. Vzhledem k tomu, že je název zapsán až pod podtrženým nadpisem, může působit dojmem, že jde o poznámku pod čarou, která má pouze zpřesňující význam.

Odvolací orgán dospěl k názoru, že z hlediska obrazového ztvárnění nelze ochranné známky označit za shodné či podobné. Ztotožnil se tak se závěrem orgánu prvního stupně řízení.

V dalším bodě je známka zkoumána ze zvukové stránky. V celém znění Král sýrů modrý sýr typu niva je značka poněkud dlouhá. Vychází se z praxe, že spotřebitelská veřejnost má **tendence dlouhé značky zkracovat**. Dá se tedy předpokládat, že spotřebitel bude výrobek nazývat například jako „modrý král sýrů“ nebo „král sýrů modrý“, méně je pravděpodobné, že by si vybral zkratku obsahující

³⁹ rozhodnutí předsedy Mgr., Ing. Josef Kratochvíl, O-455343, str.5

výraz niva, neboť toto slovo je v celém svém názvu umístěno až na konci ochranné známky usilující o zápis. Odvolací orgán se k fonetickému hledisku vyslovit tak, že dle jeho slov ani v tomto případě nelze přihlašované označení označit za podobné, neboť i v případě, že by docházelo k situacím, kdy by spotřebitel značku vyslovoval celým svým názvem, pojem „NIVA“ se nachází až na posledním místě ze šesti slov, tudíž na něj není kladen takový důraz, a není důvod se obávat podobnosti.

Vzhledem k výše uvedeným poznatkům nelze opomenout fakt, že výraz „NIVA“ **spotřebitel** skutečně chápe jako pojmenování pro určitý druh sýra a **nevnímá** jej **jako název jedinečného výrobku pocházejícího od jednoho konkrétního výrobce**, na tom mají také svůj podíl hned dvě registrovaná ochranná označení původu pro „JIHOČESKOU NIVU“ číslo 199 a pro „JIHOČESKOU ZLATOU NIVU“ číslo 200., která jsou ode dne 3. 2. 2010 chráněná i Evropskou unií, a která k tomuto chybnému míněný spotřebitelské veřejnosti taktéž svým podílem přispěla.

Dalším zajímavým postřehem odvolacího orgánu je konstatování, že „jestliže přihlašované označení je dalším z řady označení, která přihlašovatel již vlastní, a vyznačují-li se takové ochranné známky vlastnostmi umožňujícími považovat je za **součást jedné „série“ nebo „známkové řady“**, **zvyšuje se relevance nosného prvku známkové řady a ostatní prvky** jsou vnímány jako doplňkové, sloužící k rozlišení jednotlivých výrobků dotčené řady.“⁴⁰

Odvolací orgán tak na základě komplexního posouzení celé záležitosti **dospěl k závěru**, že se ve všech směrech shoduje s verdiktem orgánu prvního stupně řízení, se slovy: „že porovnávaná **označení nemohou u průměrného spotřebitele vyvolat podobný celkový dojem.**“ Zároveň poukazuje na slovní označení „NIVA“, které dle jeho názoru nemá dostatečnou rozlišovací způsobilost, a z tohoto důvodu neshledal mezi starým a novým chráněným značením shodu. Ke svému rozhodnutí dokládá i judikaturu Evropského soudního dvora (rozsudek č. C-251/95), kde se opírá o závěr, že **nízká rozlišovací způsobilost** má za následek, že **přiznaná právní**

⁴⁰ rozhodnutí předsedy Mgr.,Ing. Josef Kratochvíl, O-455343, str.8 a 9

ochrana pro tento výrobek nebude tak vysoká. V obou případech dle názoru odvolacího orgánu bylo postupováno v souladu s platnými právními předpisy a nebyl shledán důvod pro zrušení či změnu verdiktu prvoinstančního orgánu.

Nedá se však říct, zda odvolací orgán odpovídajícím způsobem **vyvrátil tvrzení**, že majitel starší ochranné známky nebyl skutečně poškozen na svých právech. Jeho odůvodnění lze považovat za **diskutabilní**, neboť tvrzení, že se v tomto případě nejedná o výrobky shodné či podobné, je ovlivněno **úhlem pohledu** a dá se říct, že není **dostatečně objektivní**.

Souhlasit se dá s výrokem, že označení „NIVA“ vlivem času mezi spotřebiteli zdruhovělo. Stejně jako by se dalo přihlídnout k tomu, že dovětek „SÝR TYPU NIVA“ může sloužit jako doplňující informace, neboť jak již bylo uvedeno v podkapitole informace na obalu potravin (3.3.1.3.3) „charakter některých potravin vyžaduje, aby součástí názvu byly i údaje o fyzikálních či jiných vlastnostech“, což by mohl být tento případ. Otázkou je, zde by měl být součástí zápisu usilujícího o registraci.

Dá se polemizovat o tom, do jaké míry bude spotřebitel chápat ochrannou známku Král sýrů modrý sýr typu niva jako označení pro „NIVU“, ale ať již jej bude zkracovat či nikoliv, je zde zřejmá obava, že právě díky dovětku „SÝR TYPU NIVA“ jej bude spotřebitel brát jako „NIVU“, a akorát tím **podpoří proces „zduhování“ právoplatné ochranné známky** mezi spotřebiteli.

Je potřeba zdůraznit, že ať již je způsobilost značky „NIVA“ nízká, je celým svým obsahem v nové ochranné známce zahrnuta. **Nízká rozlišovací způsobilost** neznamená, že by výrobek neměl žádnou rozlišovací způsobilost, protože v takovém případě by dle §4 písmena c) zákona č.441/2003Sb. nebyl do rejstříku ochranných známek vůbec zapsán, tudíž odkazovat se zde na nízkou rozlišovací způsobilost není zcela na místě, a dle mého názoru na něm nelze stavět závěr odůvodnění.

§6⁴¹ v plném znění říká: „do rejstříku se nezapíše označení, pokud **je shodné se starší ochrannou známkou**, která je přihlášena nebo zapsána pro jiného vlastníka či přihlašovatele pro shodné výrobky či služby; to neplatí, pokud vlastník či přihlašovatel starší ochranné známky udělí písemný souhlas k zápisu pozdější ochranné známky do rejstříku.“ Majitel starší ochranné známky souhlas k zápisu neposkytl, kategorie obou výrobků byly totožné třídy, ale odvolací orgán výrobky neshledal jako shodné. Právě tento bod vyvolává jisté **pochybnosti**, zda Úřad učinil správně. Shodné či podobné dle výkladu příslušného zákona znamená, že by zde mohlo dojít k záměně nového výrobku za starší, a v tomto případě zde dle mého názoru pravděpodobnost skutečně existuje. Napadnout lze i odůvodnění, že by nový výrobek nevyvolal ve spotřebiteli asociaci k původnímu výrobku. V těchto ohledech by bylo na místě si myslet, že v potvrzení verdiktu orgánu prvního stupně odvolací orgán pochybil.

4.4.1.3.2 Zvrat v řízení proti ochranné známce Král sýrů modrý sýr typu niva

Rozhodnutím odvolacího orgánu však proces neskončil. Majitel ochranné známky podal **správní žalobu k Městskému soudu** a domáhal se přezkoumání svého případu. Rozsudek číslo 92/2010-66, který byl vyřčen Městským soudem dne 28. 5. 2013 a nabyl účinnosti ke dni 23. 7. 2013, rozhodnutí odvolacího orgánu Úřadu průmyslového vlastnictví anuloval a celý případ vrátil k opětovnému přezkoumání.

K výňatku z §7 odst. 1 písmena a) zákona č.441/2003Sb., že „shodnosti či podobnosti se starší ochrannou známkou a shodnosti nebo podobnosti výrobků či služeb, na něž se přihlašované označení a ochranná známka vztahují, se rozumí, existuje-li pravděpodobnost záměny na straně veřejnosti; za pravděpodobnost záměny se považuje i pravděpodobnost asociace se starší ochrannou známkou“, dodává, že je zřetelné užití žalobcovi ochranné známky „NIVA“ v názvu inkriminované ochranné známky, ale zároveň připomíná fakt, že francouzská společnost disponuje s celkem dvaceti ochrannými známkami, přičemž všechny

⁴¹ Zákon č. 441/2003 Sb., o ochranných známkách

vykazují podobnost v kombinovaném barevném označení, pro které je typický **dominující název „KRÁL SÝRŮ“**. Tento výraz dle jeho názoru přispívá k rozlišovací způsobilosti mezi oběma výrobky. **Na základě vizuálního dojmu nelze podle Městského soudu výrobky označit za shodné či podobné.** V tomto bodě panuje shoda s verdiktem odvolacího orgánu.

I v případě fonetického hlediska dal Městský soud odvolacímu orgánu za pravdu. Žalovaný své argumenty postavil na **judikatuře Soudního dvora Evropské unie, rozsudku číslo C-234/06**, na základě kterého dospěl k závěru, že **„fonetické podobnosti jsou pouze jedním z relevantních faktorů v rámci celkového posouzení**. Nelze tudíž vyvodit, že nezbytně existuje nebezpečí záměny, když je mezi dvěma označeními prokázána pouze fonetická podobnost.“

Rozcházel se však v posouzení významového hlediska ochranných známek. Vzhledem k tomu, že **ochranná známka „NIVA“ je k datu posouzení verdiktu platná**, z tohoto stavu musí Městský soud potažmo odvolací orgán při svém rozhodnutí vycházet. Právě této důvodné připomínky soudu se musel držet odvolací orgán při opětovném posouzení. Dle výroku Městského soudu v Praze je třeba se v této souvislosti zabývat otázkou významové stránky s ohledem na vnímání označení z pohledu běžného spotřebitele. **Slovní výraz „NIVA“ registrovaný společností Niva s.r.o. je při opětovném posouzení chápán jako fantazijní označení s vysokým stupněm rozlišovací způsobilosti**, poukazuje tak na původní význam tohoto slova. Niva byla užívána v souvislosti s úrodnou loukou, doslovně se jednalo o rovinné údolní dno akumulované při povodňovém stavu. Zde je zcela zásadní rozdíl proti předchozímu verdiktu, kdy byl tento výraz označen jako slovní spojení s nízkou rozlišovací schopností, to představuje významný posun v celém případě. Právě proto, že se na základě nového posouzení dá ochranná známka označit za fantazijní, je zde problém v **sémantické podobnosti obou ochranných známek**, neboť novější ochranná známka ve svém názvu obsahuje i plné znění starší ochranné známky „NIVA“.

K označení ochranné známky za druhovou dodává, že pravomoc posoudit tento výrok má pouze Úřad průmyslového vlastnictví, který tak učinil i v případě

příhlaškového řízení o ochranné známce „NIVA“. Vycházel totiž z tehdy platného znění zákona, který jako jednu z absolutních překážek zápisné způsobilosti uváděl i druhovost označení, spolu s ní zohlednil i další překážky a dospěl ke konečnému závěru, že označení „NIVA“ je dle platné legislativy zápisu schopné. Odvolací orgán se **otázkou zdruhování ochranné známky** odmítl zabývat, neboť k tomu nemá příslušné pravomoci a zdůraznil, že **tato otázka není předmětem řízení**. V této souvislosti je nutné připomenout celou řadu předcházejících řízení o zrušení ochranné známky „NIVA“ a o jejím prohlášení za neplatnou, právě proto, že byla napadena pro její druhovost. Všechny tyto návrhy byly buď pravomocně zamítnuty, nebo bylo jejich vedení zastaveno. Nelze tedy pominout fakt, že ochranná známka „NIVA“ je platná, a její majitel má možnost se domáhat práv ze zákona o ochranných známkách vyplývajících.

Dále odvolací orgán napadl argument žalovaného, že **slovní spojení „SÝR TYPU NIVA“** má pouze zpřesňující charakter. Byl by to **nebezpečný precedent** pro další podobné případy, neboť by stačilo, aby jakýkoliv další subjekt ve svém označení užil slovního spojení spolu s výrazem, který by měl doplňující význam, a rázem by mohla nastat situace, kdy by ho bylo užíváno v kombinaci se známou ochrannou známkou (např. nápoj typu Coca-Cola), což by zásadním způsobem narušilo práva jejího majitele.

Z výše uvedeného odůvodnění, které potvrdilo rozlišovací způsobilost tohoto označení, vyplývá, že jakékoliv další užívání starší ochranné známky ve znění „NIVA“ jinými subjekty bez souhlasu majitele není přípustné.

Právě díky vyvrácení tvrzení o nedostatečné rozlišovací způsobilosti ochranné známky „NIVA“ a zdůraznění faktu, že se tento výraz dá označit za fantazijní, zamítnul odvolací orgán předchozí verdikt a připustil, že dospěl v předchozích případech k nesprávným závěrům, **příhlašku ochranné známky Král sýrů modrý sýr typu niva tedy s konečnou platností ke dni 8. 11. 2013 zamítnul**.

Toto rozhodnutí je pochopitelné, neboť předchozí verdikt odvolacího orgánu budil rozpaky a dal se v některých pasážích napadnout. Je zarážející, že v předchozích šetřeních se nikdo důkladněji nezabýval etymologií slova „NIVA“, zde měl žalobce prostor argumentovat původem tohoto slova a vyvrátit tak názor o nízké rozlišovací způsobilosti, neboť v označení „NIVY“ za fantazijní označení spočívá zásadní zlom v celé kauze, a odvolací orgán k tomuto nálezu musel přihlédnout při svém konečném rozhodnutí, zda nově registrovanou ochrannou známku zamítnout či nikoliv.

Zohlední-li se ale definice výrazu fantazijní označení, je možné dospět k názoru, že označit známku „NIVA“ za fantazijní označení není zcela na místě, neboť fantazijní označení musí splňovat podmínku, že musí být bez jakéhokoliv jazykového významu a nikterak nesouviset s pojmenováním (zejména druhovým) výrobku či služby. V druhém bodě toto stanovisko bylo naplněno, neboť **původní význam tohoto slova není označení pro sýr plísňového typu**, ale jako označení pro úrodnou louku. Proto slovo „NIVA“ nelze na základě tohoto zákonného výňatku chápat jako označení druhové. Právě na základě toho, že toto slovo má nějaký původ a jazykový význam lze vyvrátit první část tohoto výňatku.

Dle názoru autora této práce přihlašovatel ochranné známky „KRÁL SYRU MODRÝ SYR TYPU NIVA“ nedokázal dostačujícím způsobem prezentovat svoji tradici v registrování ochranných známek Král sýrů, a patřičným způsobem nevyužil v tomto známkoprávním sporu její sílu. Ucházel-li by se přihlašovat o novou ochrannou známku například ve znění „**Král sýrů modrý sýr**“, byl by zde větší manipulační prostor, a šance na úspěšnou registraci by byla vysoká.

4.4.1.4 Chráněné zeměpisné označení Jihočeské Nivy a Jihočeské zlaté Nivy

Pro úplnost a přehlednost je dobré si připomenout, kdy obě značky získaly status chráněných zeměpisných označení v České republice a kdy v rámci Evropské unie. Oba údaje lze nalézt na webových stránkách Úřadu průmyslového vlastnictví v databázi označení původu a zeměpisných označení. Národní cestou byly obě

známky v rejstříku evidovány ke dni 30. 04. 2004. Do databáze zeměpisných označení Evropské unie byly zapsány až o šest let později, Jihočeská Niva ke dni 14. 1. 2010, Jihočeská Zlatá Niva až od den později, ke dni 15. 1. 2010.

Proces ratifikace v rámci Evropské unie byl doprovázen celou řadou připomínkových řízení, hlavně ze strany našeho východního souseda Slovenska. To se obávalo, že by schválení těchto dvou známek v Evropské unii ohrozilo ochranné známky na Slovensku, jejichž majitelem jsou mlékárny Levice. V dlouholetém sporu o jejich schválení Evropská komise rozhodla ve prospěch České republiky a připomínky Slovenska označila za neopodstatněné.

Slovensko se s tímto rozhodnutím nesmířilo a rozhodlo se bránit nestandardním způsobem. Podalo k Evropské komisi **návrh na zrušení zeměpisných označení** Jihočeská Niva a Jihočeská Zlatá Niva a jejich výmaz z registru chráněných zeměpisných označení. Podle mnou zjištěných informací tento způsob obrany historie pamatuje pouze jeden, a to v případě podání návrhu Německa na zrušení polského zeměpisného označení.

Platná evropská legislativa připouští **dva případy, kdy může nastat zrušení zeměpisného označení**. Prvním je nerespektování podmínek uděleného zeměpisného označení ze strany jejího držitele, druhým je nedodání výrobku chráněného zeměpisným označením na trh po dobu sedmi let. Přičemž i argument slovenské strany není věcný, neboť se opírá o tvrzení, že může ohrozit existenci jeho ochranných známek. Faktem je, že ochranná hospodářská označení Evropské unie nemají možnost jakýmkoliv způsobem ohrozit práva ochranných známek jednotlivých členských států, neboť jde o odlišná chráněná značení.

V této souvislosti je důležité si připomenout, co již bylo uvedeno výše. Výraz Niva pro sýr plísňového typu se v ostatních státech Evropské unie nepoužívá, jedná se o název užívaný v České republice po dobu více jak 60let, a vzhledem k tomu, že Slovensko bylo součástí jednoho státoprávního celku do roku 1992, je pochopitelné, že došlo k jeho zdruhování i v rámci Slovenské republiky.

Na základě žádosti Slovenska o přezkoumání se celou záležitostí znovu zabývá Evropská komise. České zájmy se zde snaží hájit europoslanec za KDU-ČSL Jan Březina. Dle jeho slov je připraven využít všech svých pravomocí a možností evropského poslance, aby Česká republika o chráněné zeměpisné označení zásluhou Slovenska nepřišla. Účastní se jednání s Evropskou komisí a snaží se jí přesvědčit dříve vznesenými verdikty, že ke zrušení neexistuje **zákonný** ani **kauzální důvod**. Také přichází s kontroverzním řešením, že by subjekty, vlastníci ochranné známky či chráněná označení v České republice, měly podat **návrh žaloby na zrušení ochranné známky** Niva platné na území Slovenska k příslušnému slovenskému soudu. Odhadovat úspěšnost tohoto sporu je velmi složité, neboť by šlo o proces mezinárodního rozsahu. Z pohledu autora této práce by měla větší pravděpodobnost úspěšného zamítnutí této slovenské ochranné známky společnost Niva s.r.o., neboť má na území celé České republiky na tuto ochrannou známku významná dispoziční práva.

4.2 Analýza chráněných označení původu a chráněných zeměpisných označení českých potravinových výrobků v rámci Evropské unie

Tato část práce se vztahuje pouze na zeměpisná označení a označení původu potravin dle platných kategorií Evropské unie, které jsou pro lepší orientaci uvedeny v tabulce níže.

Třída	kategorie	Druh potraviny
Třída	1.1	Čerstvé maso (a droby)
Třída	1.2	Masné výrobky (vařené, solené, uzené atd.)
Třída	1.3	Sýry
Třída	1.4	Ostatní produkty živočišného původu (vejce, med, různé mléčné výrobky kromě másla atd.)
Třída	1.5	Oleje a tuky (másla, margarín, olej atd.)
Třída	1.6	Ovoce, zelenina, obiloviny v nezměněném stavu nebo zpracované
Třída	1.7	Čerstvé ryby, měkkýši a korýši a výrobky z nich získané
Třída	2.1	Pivo
Třída	2.2	Přírodní minerální vody a pramenité vody – UKONČENO!
Třída	2.3	Nápoje vyrobené z rostlinných výtažků
Třída	2.4	Chléb, pečivo, cukrářské výrobky, cukrovinky, sušenky a ostatní pekařské výrobky
Třída	2.7	Těstoviny

tab. 2 Kategorie registrovaných druhů potravin dle směrnice EU, vlastní tvorba na základě přílohy Nařízení Komise (ES) č. 148/2007

Jak vyplývá z výše uvedené tabulky, Nařízení Komise o chráněných zeměpisných označení a chráněných označení původu se nevztahuje na vína (včetně aromatizovaných a vinných nápojů), stejně tak jako na lihoviny. Tyto zemědělské produkty jsou upraveny zvláštními předpisy. Přírodní minerální vody a pramenité vody, které dříve byly součástí CHZO a CHOP, jsou též nově upraveny speciální legislativou.

4.2.1 Význam, legislativa a rozsah ochrany CHOP a CHZO v rámci Evropské unie

Český spotřebitel se vlivem vstupu do Evropské unie snaží přiblížit trendům, které spotřebitelská veřejnost řady evropských států léta vyžaduje. Rostou požadavky **na vysoce jakostní potravinové výrobky**, u kterých je znám **původ**, a které se zároveň vyznačují specifickými vlastnostmi. Vzdávající zájem spotřebitelů o informacích o původu a jakosti kupovaného zboží, má za následek přechod k menším dodavatelům, návrat k farmářům a k místním producentům, kteří ctí **tradiční výrobní postupy** a dbají na kvalitu svých produktů. Tato skutečnost zároveň nepřímo napomáhá **podpoře rozvoje venkova**.

Registrace národních hospodářských ochranných značení do rejstříku Evropské unie napomáhá společné evropské politice a sjednocování parametrů jednotlivých výrobků. Zároveň umožňuje propagaci výroby vysoce jakostních produktů v rámci jednotlivých členských států a pomáhá rozvoji zemědělské produkce.

Chráněná zeměpisná označení a označení původu poskytují spotřebiteli určitou garanci a umožňují mu identifikovat neměnné kvalitativní vlastnosti výrobku. Produkty chráněné CHZO a CHOP potvrzují jedinečnost a přívlastek daný místem výroby, stejně tak jako charakteristiku přidané hodnoty produktu. Zároveň má evropský systém ochrany značení funkci ochrany spotřebitele před nepravdivými a klamavými údaji o původu potravin.

V rámci konkurenčního boje mezi výrobci je producent chráněn před špinavými obchodními praktikami, proto je dobré si ve vlastním zájmu takovou ochranu pomocí dostupných prostředků zajistit. CHOP a CHZO umožňují lepší obranu proti případnému zneužití a proti parazitování na dobrém jménu již zavedeného označení. Evropská unie také deklaruje zajištění spravedlivých výnosů za vlastnosti výrobků chráněných těmito označeními. Majiteli chráněné značky je zajištěna jednotná ochrana názvů jako práva duševního vlastnictví na území EU.

Označení původu a zeměpisná označení se v dnešní době stále řídí **evropskou směrnicí č. 510/2006**, bude ale nahrazena novým prováděcím předpisem. Již ke dni 3. 1. 2013 vstoupilo v platnost nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1151/2012 o režimech jakosti zemědělských produktů a potravin, ale dle ustanovení čl. 12 odst. 3 a čl. 23 odst. 3 je možné jeho užití až ode dne 4. 1. 2016, počínaje tímto dnem nařízení č.510/2006 pozbuje platnosti.

V rámci Evropské unie jsou obecná pravidla upravující sbližování právních předpisů členských států týkajících se označování potravin, jejich obchodní úpravy a související reklamy. Konkrétně jsou upraveny směrnicí Evropského parlamentu a Rady č. 2000/13/ES. Soudržnost a důslednost v politice dodržování jakosti zemědělských výrobků stanovuje právní předpis Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1151/2012. Řízení o přihlášce probíhá v souladu s předpisy, které jsou nutné pro registraci národního ochranného značení, až na nepatrné výjimky.

Výrobky, které jsou v rejstříku Evropské unie uvedeny, jsou pravidelně podrobovány důsledným kontrolám. **Kontrolní mechanismus** slouží k ověřování, zda výrobky nesoucí chráněné označení splňují požadavky o výlučnosti, které uvádějí ve specifikacích. Kontrola je prováděna příslušným členským státem, ve kterém se produkt vyrábí. Ten má možnost se rozhodnout, zda pravomoc o vykonávání kontrol bude udělena státní správě, nebo zda ji přenechá soukromému subjektu, který ji zabezpečí. V České republice je touto správou pověřena **Státní zemědělská a potravinářská inspekce**, Státní veterinární správa ČR a Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský.

4.2.2 Počet evidovaných zeměpisných označení dle jednotlivých členských států EU

Údaje byly zpracovány ke dni 17. 2. 2014 na základě **databáze Evropské komise**, která se nachází na webových stránkách www.ec.europa.eu, a je každým dnem aktualizována. V tabulce uvedené na další stránce jsou ve sloupci seřazeny členské státy EU dle mezinárodně uznávaných zkratk, druhý sloupec uvádí k výše

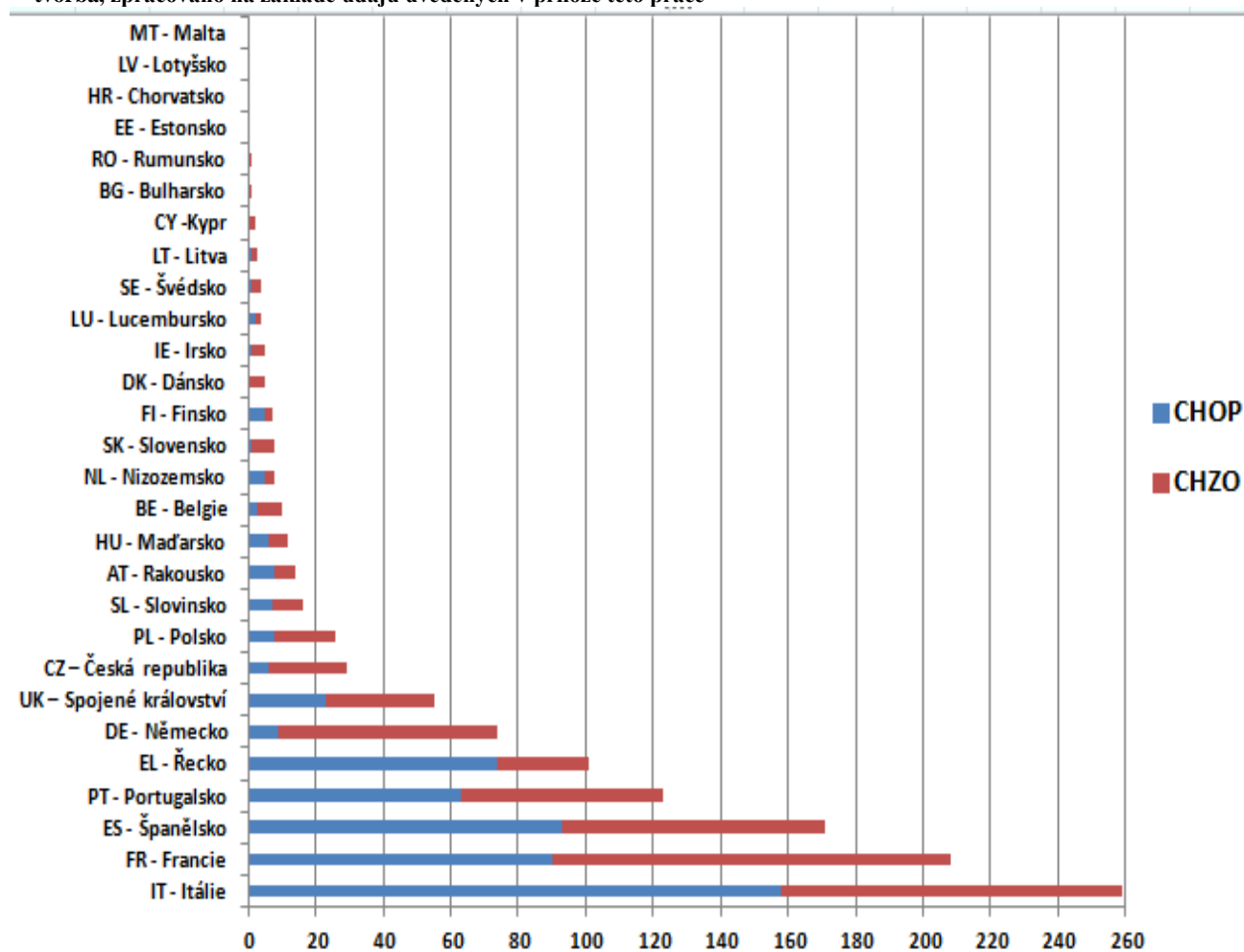
uvedenému dni zpracování počet chráněných označení původu pro konkrétní stát, ve třetím sloupci lze nalézt počty chráněných zeměpisných označení a poslední sloupec udává počet značení celkem.

Země	CHOP	CHZO	celkem
AT - Rakousko	8	6	14
BE - Belgie	3	7	10
BG - Bulharsko	0	1	1
CY – Kypr	0	2	2
CZ – Česká republika	6	23	29
DE - Německo	9	65	74
DK - Dánsko	0	5	5
EE - Estonsko	0	0	0
EL - Řecko	74	27	101
ES - Španělsko	93	78	171
FI - Finsko	5	2	7
FR - Francie	90	118	208
HR - Chorvatsko	0	0	0
HU - Maďarsko	6	6	12
IE – Irsko	1	4	5
IT – Itálie	158	101	259
LT – Litva	1	2	3
LU - Lucembursko	2	2	4
LV - Lotyšsko	0	0	0
MT - Malta	0	0	0
NL - Nizozemsko	5	3	8
PL - Polsko	8	18	26
PT - Portugalsko	63	60	123
RO - Rumunsko	0	1	1
SE - Švédsko	1	3	4
SL - Slovinsko	7	9	16
SK - Slovensko	1	7	8
UK – Spojené království	23	32	55

tab. 3 počet CHZO + CHOP celkem, zdroj: vlastní tvorba na základě údajů dostupných k 17.2.2014 v databázi Evropské komise

Česká republika si v porovnání se státy, které též vstoupily do Evropské unie počínaje rokem 2004, vede velmi dobře. Současně s Českou republikou vstoupilo téhož roku do společného celku dalších 9 zemí, konkrétně Estonsko, Kypr, Litva, Lotyšsko, Maďarsko, Malta, Polsko, Slovensko a Slovinko; Česká republika od vstupu do Evropské unie úspěšně registrovala celkem 29 hospodářských ochranných značení, a zaujímá tak první místo na pomyslném žebříčku zemí přistoupiší roku 2004, umístila se před druhým Polskem (celkem 26) a třetím Slovinskem (celkem 16). Sousední Slovensko má ke dni 17. 2. registrováno prozatím 12 chráněných značení a je tak na páté pozici hned za Maďarskem. V celkovém hodnocení všech přistoupiší států zaujímá Česká republika osmé místo (viz graf níže).

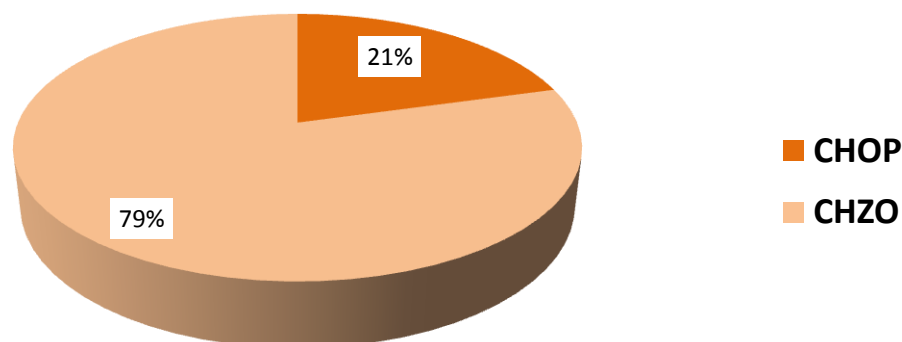
graf 1 počet CHZO a CHOP celkem ve státech EU (28 členských států), zdroj: vlastní tvorba, zpracováno na základě údajů uvedených v příloze této práce

4.2.3 Počet CHZO a CHOP v České republice

Česká republika má ke dni 17.2.2014 evidováno celkem 29 ochranných značení, větším podílem k tomu přispívají chráněná zeměpisná označení s celkovými 23 značkami, naproti tomu chráněná označení původu se na tomto výsledku podílejí pouze 6 značeními.

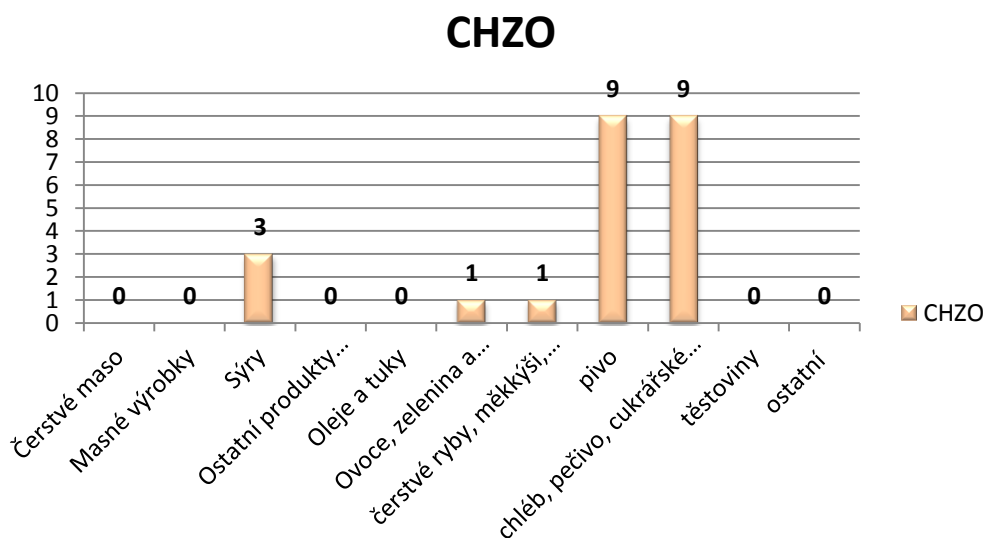
graf 2 Podíl registrovaných českých CHOP a CHZO v rejstříku EU, zdroj: vlastní tvorba

Chráněným označením původu se může prezentovat například **český heřmánek**. Je zapsán pod latinským názvem *Chamomilla Bohemica*, neboť ten lépe dokáže vystihnout jeho přínos. Charakteristické vlastnosti, díky kterým byl do evidence CHOP zapsán, lze přičíst vhodné kombinaci přírodních podmínek například půdě, podnebí a způsobu sklizně. Tyto faktory mohou mít vliv také na zvýšenou přítomnost silice, která je v českém heřmánku prokazatelně vyšší. Dalším zástupcem tohoto typu chráněného označení je nejstarší koření Evropy kmín, registrován jako **Český kmín**, **Všestarská cibule**, **Žatecký chmel** či **Nošovické kysané zelí**.

Vzhledem ke staleté tradici rybníkářství a rybaření v Česku lze očekávat i zástupce mezi rybami, neboť kapr je jedním ze symbolů Jižních Čech. Chráněná označení původu **Pohořelický kapr** bylo uděleno společnosti Rybníkářství Pohořelice a.s., na základě rozhodnutí Evropské komise dne 29.5.2007.

graf 3 Počet CHZO České republiky dle jednotlivých tříd, zdroj: vlastní tvorba

Mezi vůbec první registrovaná chráněná zeměpisná označení lze zařadit tři **chráněné známky piva** - Budějovické pivo, Českobudějovické pivo a Budějovický měšťanský var, neboť tato značení byla zahrnuta do samotné smlouvy o vstupu České republiky do Evropské unie, jejich **ochrana tak nabyla účinnosti dnem vstupu ČR do EU**. Dalším chmelovým mokem, který dosáhl na chráněné označení Evropské unie je Březnický ležák, Brněnské pivo, Černá hora, Chodské pivo a Znojenské pivo. Souhrnně jsou piva vyrobená z tuzemského chmele dle tradičních postupů českého pivovarnictví chráněná ode dne 17.10.2008 zeměpisným označením **České pivo**.

Chráněná zeměpisná označení třídy chléb, pečivo a cukrářské výrobky jsou reprezentovány například **Pardubickým perníkem, Štramberskými uši, Hořickými trubičkami** či **Valašským frgálem**. Vzhledem k tradici českého lázeňství, které je též celou řadu desetiletí doprovázeno lázeňskou kulturou a gastronomií, lze očekávat i zástupce lázeňských oplatek mezi chráněnými zeměpisnými označeními, jmenovitě byly registrovány **Karlovarské a Mariánskolázeňské oplatky, Karlovarský suchar a tradiční Karlovarské trojhránky**.

Třetí nejpočetnější skupinu tvoří třída sýrů (celkem registrována 3 značení), přičemž dvěma zástupným produktům **Jihočeské nivě a Jihočeské Zlaté nivě** je věnována samostatná kapitola. Tato dvojice je doplněna **olomouckými tvarůžky**, jejichž výroba je soustředěna do regionu Haná již od 15.století, přičemž nejvíce je s jejich produkcí spjata město Loštice, kde byla výroba zahájena roku 1876.

5 Závěr

Při závěrečném zhodnocení je třeba poznamenat, že problematika hospodářských ochranných označení potravin v České republice je velmi obsáhlá, a nelze ji komplexně postihnout v rozsahu bakalářské práce. Z tohoto důvodu byl obsah práce vymezen na konkrétní oblast průmyslového a duševního vlastnictví, která byla předmětem analýzy. Je zde zřejmá snaha z juristického hlediska demonstrovat ekonomický a spotřebitelský význam těchto ochranných označení potravin na konkrétních příkladech.

V teoretické rovině byl detailně shrnut proces ratifikace ochranných známek, chráněných označení původu a chráněných zeměpisných označení u potravinových výrobků. Důraz byl kladen na definování zápisu způsobilých označení a na prezentaci přínosu ochrany spotřebitele i ochrany nabyvatele práv k těmto hospodářským ochranným značením. Byla zde snaha poukázat na sílu a potenciál těchto institutů. Pro spotřebitele představují tato označení možnost identifikovat konkrétní potravinový výrobek a usnadňují mu orientaci na trhu. Zároveň spotřebiteli poskytují záruku jakosti a neměnnosti konkrétní potraviny. Majiteli naproti tomu slouží jako obranný mechanismus a jako účinný marketingový prostředek pro komunikaci se zákazníky, který zbavuje zboží anonymity a který zvyšuje hodnotu nehmotných statků jeho podniku.

Okrajově se práce dotýká i problematiky ochrany spotřebitele, neboť se tato legislativní norma zabývá i povinnostmi při prodeji výrobků a upozorňuje na zboží matoucí spotřebitelskou veřejnost. Pozornost je zde věnována i pravidlům pro označování potravin, neboť to jakým způsobem je výrobce schopen prezentovat tyto

údaje na svých potravinových výrobcích, může zásadním způsobem ovlivnit vnímání jeho hospodářských ochranných označení (ochranné známky, chráněného zeměpisného označení či chráněného označení původu).

V práci byla uvedena konkrétní práva a povinnosti (například výlučné právo, absolutní právo, právo přednosti), s kterými lze v dané oblasti operovat. Praktická část poukázala prostřednictvím konkrétního procesního řízení na silná a slabá místa příslušné legislativy, a upozornila na zajímavé nuance ve výkladu právních norem. Předmětem řízení, které bylo podrobně rozebráno v praktické části, je ochranná známka „KRAL SYRU MODRY SYR TYPU NIVA“ ucházející se o zápis, která se touto snahou dostává do konfliktu se známkovými právy starší ochranné známky „NIVA“.

Procesní řízení se zabývalo například problematikou „zdruhovění“ ochranné známky a mylným dojmem spotřebitelské veřejnosti, že výraz „NIVA“ je primárním označením pro sýr plísňového typu, původní etymologický význam tohoto slova je však úrodná louka.

„NIVA“ je registrovaná ochranná známka jedinečného výrobku pocházejícího od jednoho konkrétního výrobce, tudíž ji lze užít na výrobky stejné třídy pouze na základě licenční smlouvy či s tichým souhlasem jejího majitele, a neměla by být považována za synonymum pro plísňový sýr. Právě tento bod odůvodnění, kdy byla ochranná známka označena za fantazijní, byl klíčový pro konečný verdikt zamítnutí ochranné známky „KRAL SYRU MODRY SYR TYPU NIVA“. V tomto případě lze poukázat na nejasnost při zákonném vymezení pojmů „druhový“ a „fantazijní“, neboť zde byl hlavní problém těchto výrazů ve vztahu ke slovu „NIVA“.

Vzhledem k zdlouhavému řízení o zápis ochranné známky „KRAL SYRU MODRY SYR TYPU NIVA“ je zřejmé, že zákonem definované normy v této problematice nejsou jednoznačné a že připouští více právních výkladů. A i když si legislativní předpisy ochranných označení kladou za cíl chránit práva jejich vlastníka, tato práce je jasným důkazem toho, že ne vždy je tento cíl naplněn, neboť je zde zřejmé pochybení v prvotním rozhodnutí o zápise ochranné známky „KRAL

SYRU MODRY SYR TYPU NIVA“, a poškození majitele dříve registrované ochranné známky „NIVA“. Je důležité si v této souvislosti uvědomit, jakou sílu a dopad může mít pravomoc orgánu učinit v dané věci konečné rozhodnutí. V tomto konkrétním případě se mohl poškozený domáhat nároku na náhradu škody u státu, neboť Úřad svým verdiktem pochybil a poškodil majitele starší ochranné známky. O úspěchu majitele v případném soudním sporu vedeným proti státu lze pochybovat, neboť by bylo velmi obtížné státu prokázat vědomou snahu o poškození majitele této ochranné známky.

Aby Úřad předešel dalším podobným případům, měl by být iniciátorem novelizace aktuálních legislativních předpisů. Vzhledem k tomu, že se problematika ochrany průmyslových práv a duševního vlastnictví neustále vyvíjí, lze očekávat, že změny budou v budoucnu potřeba, neboť aktuální právní úprava z roku 2003 není v některých případech dostačující. Podnět ke změně lze očekávat i od samotné Evropské unie, která se bude snažit o pevnější konsolidaci příslušných právních předpisů. Na základě dílčích úprav by se mohla funkce ochrany hospodářského označení zvýšit a Úřad průmyslového vlastnictví by měl snazší rozhodování při námítkových či připomínkových řízeních.

Na základě dostupné databáze výrobků s chráněným označením Evropské unie byla ve druhé části provedena analýza a komparace s ostatními členskými státy. Vyhodnocené poznatky, jsou jasným důkazem toho, že Česká republika si v rámci evropského společenství vede velmi dobře. Celkově se svými 29 chráněnými označeními původu a chráněnými zeměpisnými označeními řadí na osmé místo z celkových 28 členských států, ze států přistouplivší roku 2004 zaujímá dokonce první místo.

I když je zde snaha konsolidovat lokální právo s evropským, často dochází k nesouladu v jejich výkladu např. v případě Jihočeská Nivy a slovenské žádosti o výmaz tohoto registrovaného označení. Česká republika se snaží aktivně podílet již od samotného vstupu do Evropské unie na ochraně českých výrobků v rámci celé Evropské unie. Zároveň se náš stát snaží všemi právními mechanismy eliminovat stížnosti ostatních členských států na výrobky usilující o registraci i na již

registrované výrobky. Bohužel je třeba v této souvislosti zdůraznit, že ne všechny Evropské směrnice jsou shovívavé vůči českým potravinovým výrobkům. Tato problematika je velmi závislá na lidském faktoru, který má významný dopad na konečné rozhodnutí, a na úhlu pohledu.

6 Seznam použitých zdrojů

Literatura:

- **Effenberger, Karel. 1981.** *Co je třeba vědět o významu průmyslových práv ve výrobě a v zahraničním obchodě.* místo neznámé : Československá obchodní a průmyslová komora, 1981, ISBN nebylo uvedeno
- **Hák, Jan. 2012.** *Známkové právo v mezinárodních souvislostech.* Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012. ISBN: 9788073803643.
- **Horáček, Roman. 2005.** *Zákon o ochranných známkách, zákon o ochraně označení původu a zeměpisných označení.* místo neznámé : nakladatelství C. H. Beck, 2005. ISBN:9788074000584.
- **Ing. Jan Jurečka, CSc. 2006.** *Oceňování ochranné známky jako součásti nehmotného majetku.* Praha : nakladatelství Oeconomica, 2006. ISBN:802451074X.
- **Jindřiška, Munková. 2000.** *Ochranné známky, další práva na označení a hospodářská soutěž.* Praha : Úřad průmyslového vlastnictví, 2000. ISBN:8085100959.
- **prof.Ing. Ladislav Jakl, CSc.. 2003.** *Evropský systém ochrany průmyslového vlastnictví a jeho vliv na vývoj v České republice.* Praha : Úřad průmyslového vlastnictví, 2003. ISBN:8072820338.
- **prof.Ing. Ladislav Jakl, CSc. 2008.** *Právní ochrana průmyslového a jiného duševního vlastnictví - REPETITORIUM.* Praha : Metropolitní univerzita Praha, o.p.s, 2008. ISBN:97880863855301.

- **prof.Ing. Ladislav Jakl, CSc. 2009.** *Národní, mezinárodní a regionální systémy ochrany průmyslového vlastnictví.* Praha : Metropolitní univerzita Praha, o.p.s, 2009. ISBN:9788086855120.
- **2010.** *rozhodnutí předsedy Mgr.,Ing. Josef Kratochvíl.* O-455343, místo neznámé : Úřad průmyslového vlastnictví, 5. únor 2010.
- **Slováková, Zuzana. 2008.** *Průmyslové vlastnictví (studijní texty),2.doplněné a rozšířené vydání.* Praha : Lexis Nexis, 2008. ISBN:8086920089.
- **Suková, Ing. Irena. 2008.** *Průvodce označováním potravin.* Praha : Ústav zemědělské ekonomiky a informací, 2008. ISBN:8072711741 .

Legislativa:

- Zákon číslo 125/1992 Sb. o ochraně znaku a názvu Červeného kříže
- Zákon číslo 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele
- Zákon číslo 3/1993 Sb., o státních symbolech České republiky.
- Zákon číslo 14/1993 Sb., o opatřeních na ochranu průmyslového vlastnictví
- Zákon číslo 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů
- Zákon číslo 441/2003 Sb., o ochranných známkách
- Zákon číslo 643/2004 Sb., o správních poplatcích
- Zákon číslo 452/2001 Sb., ochraně označení původu a zeměpisných označení a o změně zákona o ochraně spotřebitele
- Zákon číslo 221/2006 Sb., o vymáhání práv z průmyslového vlastnictví
- Vyhláška 97/2004 Sb., k provedení zákona o ochranných známkách
- Vyhláška 113/2005 Sb., o způsobu označování potravin a tabákových výrobků
- Směrnice EU č. 2004/48/ES, o Dodržování práv duševního vlastnictví
- Lisabonská dohoda o ochraně označení původu a jejich mezinárodním zápisu, v České republice potvrzená vyhláškou ministerstva zahraničí ČR č.67/1975 Sb., ve znění vyhláška č.79/1985 Sb.

- Niceská dohoda o mezinárodním třídění výrobků a služeb pro účely zápisu ochranných známek, Česká republika je členem v souladu s vyhláškou ministerstva zahraničí č.118/1979 Sb. ve znění vyhlášky č.77/1985 Sb.

Ostatní zdroje:

- **DANĚK & PARTNERS. 2011.** Ochranné známky. *Informační portál o ochranných známkách*. [Online] 2011. [Citace: 10. listopad 2013.]
- **epravo.cz, a.s. 1999-2014.** epravo.cz. *elektronický internetový deník*. [Online] 1999-2014. [Citace: 2. prosinec 2013.]
- **Krbcová, Lenka. 2009-2014.** www.vitalia.cz. *Loga na potravinách: Průvodce zmateného spotřebitele*. [Online] Internet Info, s.r.o., 3. 11 2009-2014. [Citace: 7. Únor 2011.]
- **Státní zemědělský intervenční fond. 2011.** *Pravidla pro udělování národní značky Klasa*. Praha : autor neznámý, 1.. květen 2011.
- Informace o Regionální potravině použity z webových stránek www.eagri.cz/public/web/regionalni_potraviny
- Informace o Štramberských uších na stránkách www.suterova-b.cz/
- Informace k sýru Niva a historie společnosti Niva.s.r.o. na stránkách www.syr-niva.cz/
- Databáze ochranných známek, CHZO a CHOP dostupná na webových stránkách Úřadu průmyslového vlastnictví: www.isdv.upv.cz/portal/pls/portal/portlets.ozs.frm
- Databáze CHZO a CHOP Evropské unie dostupná na webových stránkách Evropské komise: www.ec.europa.eu/agriculture/quality/door/list.html

7 Přílohy

Obrázek 1 označení zdravotní nezávadnosti, zdroj:
www.bezpecnostpotravin.cz

Obrázek 2 značka chráněného zeměpisného označení, zdroj: Úřad
průmyslového vlastnictví

Obrázek 3 chráněného označení původu, zdroj: Úřad průmyslového vlastnictví

**Příloha 4 – VÝPIS Z DATABÁZE CHRÁNĚNÝCH ZEMĚPISNÝCH
OZNAČENÍ, JIHOČESKÁ NIVA**

ÚPV - Databáze českých označení původu a zeměpisných označení

Údaje byly získány dne 11.03.2014 20:30. Poslední aktualizace databáze: Úřad průmyslového vlastnictví - 06.03.2014 19:15; WIPO - 30.12.2013 20:22

Zdroj: ÚPV
Číslo přihlášky: 239
Znění: JIHOČESKÁ NIVA
Číslo zápisu: 199
Datum podání přihlášky: 25.09.2003
Datum zápisu: 30.04.2004
Žadatel: MADETA a.s., Rudolfovska 246/83, České Budějovice, 370 50, CZ
Provozovna: MADETA a.s., závod Český Krumlov, Český Krumlov, 381 01, CZ
Zástupce: PatentCentrum Sedlák & Partners s.r.o., Husova 5, České Budějovice

Území/Zeměpisná oblast: Jihočeský kraj
Zboží/Výrobky: sýr s plísní uvnitř hmoty
Druh produktu: Skupina: 1.3 Sýry
Název: „Jihočeská Niva“

Popis: Základní surovinou pro výrobu tohoto přírodního sýra s plísní uvnitř hmoty je mlékárensky ošetřené kravské mléko. Užívá se mléko původem výhradně z vymezené oblasti (viz 4.6). Vnější vzhled: Sýr má tvar válce o průměru 180 – 200 mm a výšce cca 10 cm (hmotnost cca 2,8 kg) se známkami ošetření povrchu mytím, popř. škrábáním; prorůstání modrozelené vnitřní plísně a částečný výskyt mazu na povrchu sýra nejsou na závadu. Barva povrchu sýra může být krémová až světle nahnědlá. Vnitřní vzhled: hmota sýra je barvy smetanové až krémové, s pravidelným zeleným až modrozeleným mramorovitým porostem plísně v těstě sýra a se znatelnými stopami po vpichách. Konzistence sýra: jemná, drolivě roztíratelná, stejnoměrně prozrávající, nepřipustný je výskyt cizí plísně. Chuť a vůně: slaná, výrazná, aromatická, s pikantním dozníváním, charakteristická pro činnost ušlechtilé plísně *Penicillium roqueforti*. Forma výrobku na trhu: sýr je do tržní sítě uváděn ve tvaru celého válce, půleného válce a též v porcích o různých hmotnostech. Fyzikálně chemické požadavky: Obsah sušiny 52 %přípustná záporná odchylka suš.: -1 kladné odchylky obsahu sušiny nejsou na závadu Obsah tuku v sušině 50 %přípustný rozsah hodnot t.v.s.: 50% až < 55% Obsah soli 3 – 5,5% Mikrobiologické vlastnosti: Sýr obsahuje ušlechtilou plíseň *Penicillium roqueforti* PY nebo PV, CB, PR1 (až PR4). Dále sýr z hlediska mikrobiologických požadavků splňuje obvyklá kritéria bezpečnosti potravin a hygieny výrobního procesu. Balení: obal čistý, neporušený, pokrývající celý povrch, správně značený.

Zeměpisná oblast: Zeměpisnou oblastí je Jihočeský kraj s hranicemi stanovenými dle zákona č. 36/1960 Sb. o územním členění státu, v platném znění. Příloha: mapa.

Důkaz původu: Každá cisterna dodávaného mléka je, mimo standardní testy, kontrolována na negativní přítomnost RIL (rezidua inhibičních látek). Jednotlivé výrobní šarže jsou označeny v celém procesu zrání a balení. Průběh každé výrobní šarže je laboratorně kontrolován počínaje mlékem, až po sýr připravený k expedici

(tzn. mezioperační a výstupní kontrola). O všech kontrolách jsou vedeny záznamy, které jsou řádně evidovány. Je vedena centrální evidence dodavatelů mléka a odběratelů hotových produktů. Nákup mléka do závodu Český Krumlov.

Přílohy: nejsou uvedeny

Stav: Platný dokument

Příloha 5 – VÝPIS Z DATABÁZE OCHRANNÝCH ZNÁMEK – OCHRANNÁ ZNÁMKA NIVA (slovní)

Ochranné známky

Údaje byly získány dne 11.03.2014 20:41. Poslední aktualizace databáze:

Data ÚPV: 11.03.2014 19:40

Data WIPO: 07.03.2014 00:00

Data WIPO v řízení: 31.12.2013 00:00

Data WIPO 6ter: 13.11.2013 00:00

Data OHIM: 07.03.2014 00:00

Databáze obsahuje národní ochranné známky (ÚPV), mezinárodní ochranné známky (WIPO) s designací ČR a EU a komunitární ochranné známky (OHIM). Data získávaná ze zahraničí mohou vykazovat nepřesnosti. Na jejich odstraňování se pracuje.

Zdroj:	ÚPV-ČR
(210) Číslo spisu:	94174
(540) Reprodukce/Znění OZ:	NIVA
(111) Číslo zápisu:	206002
(511) Třídy výrobků a služeb:	29
(220) Datum podání přihlášky:	15.11.1994

(320) Datum práva přednosti:	15.11.1994
(330) Země priority:	CZ
(442) Datum zveřejnění přihlášky:	11.09.1996
(151) Datum zápisu:	30.12.1997
(730) Přihlašovatel/vlastník:	Niva s.r.o., Dolní Přím 2 CZ, 50316
(740) Zástupce:	HALAXOVÁ & HALAXOVÁ
Stav:	Platný dokument
Druh:	Slovní
OZ obnovena do:	15.11.2024
Datum uzavření licenční smlouvy:	01.04.2008
Typ licenční smlouvy:	Nevýlučná
Licence pro:	Mlékárna Otínoves s.r.o.
(510) Seznam výrobků a služeb:	(29) sýr s plísní uvnitř hmoty.

**Příloha 6 – VÝPIS Z DATABÁZE OCHRANNÝCH ZNÁMEK – OCHRANNÁ
ZNÁMKA NIVA (kombinovaná)**

Údaje byly získány dne: 11.03.2014 20:54. Poslední aktualizace databáze:

Data ÚPV: 11.03.2014 19:40

Data WIPO: 07.03.2014 00:00

Data WIPO v řízení: 31.12.2013 00:00

Data WIPO 6ter: 13.11.2013 00:00

Data OHIM: 07.03.2014 00:00

Databáze obsahuje národní ochranné známky (ÚPV), mezinárodní ochranné známky (WIPO) s designací ČR a EU a komunitární ochranné známky (OHIM). Data získávaná ze zahraničí mohou vykazovat nepřesnosti. Na jejich odstraňování se pracuje.

Zdroj: ÚPV-ČR

(210) Číslo spisu: 463946

(540) Reprodukce/Znění OZ: Reprodukce

(111) Číslo zápisu: 304893

(511) Třídy výrobků a služeb: 29

(531) Vídeňské obrazové třídy: 25.1.10 ; 9.1.7 ; 24.9.14 ; 29.1.2 ; 29.1.4 ; 25.1.6 ; 28.17 ; 7.1.1 ; 25.1.19

(220) Datum podání přihlášky: 21.11.2008

(320) Datum práva přednosti: 21.11.2008

(330) Země priority: CZ

(442) Datum zveřejnění přihlášky: 29.12.2008

(151) Datum zápisu: 01.04.2009

(730) Přihlašovatel/vlastník: Niva s.r.o., Dolní Přím 2, Dolní Přím CZ, 50316

(740) Zástupce: HALAXOVÁ & HALAXOVÁ

(591) Barevná

Stav: Platný dokument

Druh: Kombinovaná

(510) Seznam výrobků a služeb: (29) sýr s plísní uvnitř hmoty.

**Příloha 7 – VÝPIS Z DATABÁZE OCHRANNÝCH ZNÁMEK – OCHRANNÁ
ZNÁMKA KRAL SYRU MODRY SYR TYPU NIVA (kombinovaná)**

Ochranné známky

Údaje byly získány dne 11.03.2014 21:02. Poslední aktualizace databáze:

Data ÚPV: 11.03.2014 19:40

Data WIPO: 07.03.2014 00:00

Data WIPO v řízení: 31.12.2013 00:00

Data WIPO 6ter: 13.11.2013 00:00

Data OHIM: 07.03.2014 00:00

Databáze obsahuje národní ochranné známky (ÚPV), mezinárodní ochranné známky (WIPO) s designací ČR a EU a komunitární ochranné známky (OHIM). Data získávaná ze zahraničí mohou vykazovat nepřesnosti. Na jejich odstraňování se pracuje.

Zdroj: ÚPV-ČR
(210) Číslo spisu: 455343
(540) Reprodukce/Znění OZ: KRAL SYRU MODRY SYR TYPU NIVA
(511) Třídy výrobků a služeb: 29
(531) Vídeňské obrazové třídy: 29.1.1 ; 24.9.5 ; 29.1.3 ; 29.1.2 ; 25.3.7 ; 25.1.5 ; 2.1.4 ; 2.1.1 ; 8.3.9 ; 8.3.12 ; 5.7.10 ; 27.5.9 ; 25.12.25
(220) Datum podání přihlášky: 14.01.2008
(320) Datum práva přednosti: 14.01.2008
(330) Země priority: CZ
(442) Datum zveřejnění přihlášky: 22.10.2008
(151) Datum zápisu: 17.02.2010
(180) Datum konce platnosti: 11.11.2013
(730) Přihlašovatel/vlastník: Bongrain S.A.
(740) Zástupce: Ing. František Kania
(591) Barevná
Stav: Negativně ukončená po zveřejnění

Druh: Kombinovaná

(510) Seznam výrobků a služeb: (29) mléko, sýry, mléčné výrobky, jedlé oleje a tuky.

Tabulka 1 Chráněná označení původu zemí Evropské unie dle vybraných kategorií, zdroj: vlastní tvorba

DLE VYBRANÝCH KATEGORIÍ	IT	FR	ES	PT	EL	DE	UK	CZ	PL	ostatní ⁴²	celkem
Čerstvé maso	1	8	0	17	2	3	5	0	0	1	37
Masné výrobky	21	0	5	2	0	0	0	0	0	3	31
Sýry	45	44	26	11	21	4	10	0	3	16	180
Ostatní produkty živočišného původu	4	3	3	11	0	0	1	0	1	4	27
Oleje a tuky	42	9	29	6	18	0	0	0	0	3	107
Ovoce, zelenina a obiloviny	34	19	22	15	27	1	2	2	3	7	132
čerstvé ryby, měkkýši, korýši	2	1	1	0	1	0	2	1	1	2	11
Pivo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
chléb, pečivo, cukrářské výrobky...	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2
Těstoviny	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ostatní	7	6	7	1	5	1	3	3	0	4	37
Celkem	158	90	93	63	74	9	23	6	8	40	564

⁴² Ostatní = země Evropské unie, které nebyly jmenovitě uvedeny

Tabulka 2 Chráněná zeměpisná označení zemí Evropské unie dle vybraných kategorií, zdroj: vlastní tvorba

DLE VYBRANÝCH KATEGORIÍ	IT	FR	ES	PT	EL	DE	UK	CZ	PL	ostatní⁴³	celkem
Čerstvé maso	4	59	15	13	0	2	6	0	1	5	105
Masné výrobky	16	10	10	34	0	15	4	0	1	15	105
Sýry	1	6	2	1	0	3	5	3	2	12	35
Ostatní produkty živočišného původu	0	4	1	0	0	0	0	0	3	1	9
Oleje a tuky	1	0	0	0	11	1	0	0	0	2	15
Ovoce, zelenina a obiloviny	67	27	34	10	15	17	4	1	6	10	191
čerstvé ryby, měkkýši, koryši	3	3	2	0	0	5	7	1	0	2	23
Pivo	0	0	0	0	0	9	2	9	0	0	20
chléb, pečivo, cukrářské výrobky....	5	3	14	2	1	7	1	9	5	8	55
Těstoviny	2	2	0	0	0	2	0	0	0	0	6
ostatní	2	4	0	0	0	4	3	0	0	5	18
Celkem	101	118	78	60	27	65	32	23	18	60	582

⁴³ Ostatní = země Evropské unie, které nebyly jmenovitě uvedeny